

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A káli orth. hitközség a megüresedett kántor-metszői שריב אל-לásra pályázatot hirdet. Oly fiatal magyar honos kellemeshangu metszők, kik három elismert orth. rabbitól kabolósszal bírnak pályázhatnak alanti címre.

Fizetés megegyezés szerint. Az utiköltség csak meghívottak térítetik meg. Az állás nov. 1-én betöltendő.

Farkas Ignác
hitközségi elnök
Kál, Heves megye.

A fehérgyarmati talmud-tóra Egyetnél 2 melamed állás töltendő be. Az egyik רש"י ונמרה חמש alsóbb oszt. gyerekek, a másik ugyanezen tantárgyakat felsőbb osztályu gyerekek részére. Fizetés havi 140 pengő. Ajánlatok eddigi működést igazoló bizonyítvány másolatokkal alulírott elnökhöz küldendők be. Az állás Rajschajdes Chesvankor töltendő be.

Liebermann Sándor, elnök.

Használja Ön is a

Barbol borotválóport

mely a legjobban bevált. — Háromféle erősségben kapható, az arc bőr érzékenysége szerint.

GERŐ ÉS TÁRSA, BPEST,
Király-u. 24. — Tel. A. 118-92.

Gyönyörű szép

finom lelkü, magas, fess, intelligens rokonom részére, kinek

Egyszázezer pengő

hozománya van, keresek ugyancsak magas, vallásos, szombattartó, jó családból való intelligens fiatalembert, kinek vagyona van. — „Gyönyörű szép” jeligére a kiadóhivatalba.

özv. Schlangert Bertalanné

a legrégebbi és legmegbízhatóbb orth. kóser sajt, vaj, ceres, kókuszszir, fűszer-és csemege üzlet

Budapest, Laudon-u. 7.

Telefon: Automata 126-72.

Jomklipuri templomgyertyák és mécsesek legolcsóbb áron.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelígs levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KITŰNŐ hanggal rendelkező 38 jőre éves somájim mérabbim bámiyen hitközségi állást vállal, esetleg baromfi vágást is. „Egy gyermekes” jeligére a kiadóhivatalba.

SZOMBATTARTÁSSAL fizető tanulóleányok felvételnek. Mille Irén női divatszalon. Akácfa-u. 57.

JOBBA házból való, most szabadult fiatal fűszer-, vas és vegyeskereskedősegéd ajánlkozik szombattartó céghez, mint gyakornok, csekély fizetésért, vagy ellátásért. Müller Emánuel, Kapuvár.

KÜLÖNBEJÁRATU szoba jobb családnál kiadó. Esetleg orth. ebéd-koszttal is. Cim: Karpfensten-u. 2/b II. 20.

JÓ MEGJELENÉSŰ, jobb családból való fiatalember, volt talmudista, aki rőfös divatáru és cipőszakmában jártas, állást keres. Üzleti munkán kívül gyermekek tanítását is vállalja. Előbbi működéséről jó bizonyítványokkal rendelkezik. „Szorgalmas és megbízható” jeligére a kiadóba.

JÓ bizonyítványokkal rendelkező, jó családból való üzletjártassággal bíró szorgalmas, szerény igényű fiatalember volt talmudista, aki utóbbi időben, mint házitartó működött, egyúttal üzletben is segített, állást keres. „Megbízható 21” jeligére a kiadóba.

Egyedüli szombattartó szállitmányozási, vámkezelési, butorszállitási és autófuvározási vállalat

Schwarcz és Salgó

cégtulajdonos: Salgó Jakab

Budapest, Wesselényi-utca 18.

Telefon: József 423-42.

ש"ס és kb. 150 kötet értékes, héber halachikus és agadikus bőrkötéses jókarban levő könyvtár olcsó árban azonnal eladó. — Ugyanott szép nagy ספר תורה is eladó Cim: Klein Ignác bodega, Hajduböszörmény.

SÍRKÖVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sírközüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

4-5 fiatal bóchert felveszek télire, olyanokat, kik képesek heti 1 és fél lap gemőre tajszereszt tanulni. Kaphatnak koszt napokat és privatkosztot. — Mielőbbi jelentkezés kívánatos. Rosenbergs Mózes, Püspökladány.

minden festőművész

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI. Próféta ucca 7

Ünnepi kettős-szám

Budapest, 1929. október 18.
5690. Tisri 14.

60 fillér

V. évfolyam 41-42. sz.

אללגעטיינע יידישע צייטונג

ד"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót יצ"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

ד"ה

ד"ה

S áraszd fölénk békességed sátrát . . .

Irta: óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke

A félelmetes napok, a megtérés eszméjének szentelt ünnepek után az öröm ünnepe köszönt be hozzánk. A Tóra a termés betakarításának alkalmából elrendeli: »úszemáchtém lifné Hasém elajkéchém, örvendjete az Örökkelvő a ti I-tenetek előtt«. E pár szó a zsidó életfelfogás egyik jellemző tanítását foglalja magában. Epugy, mint amikor Jiszroél az itéletnapra készülődik, akkor nem a gyászos remegés tölti el, hanem az ismert midrás szerint ünnepi hangulatban, I-tenbe vetett bizalommal néz a mennybéli döntés elé, azonképen a Szükajsz öröme nem a léha, felületes vigadozás, nem az a látszólagos örvendezés, amelyről a próféta (Jesájó 22. 13) mondja: óchajl vesószaj ki móchor nómúsz (együnk, igyunk, mert holnap meghalunk...), hanem oly emelkedett lelkihangulat, amelyet besugároz a Mindenható jó termés adásában megnyilatkozó kegyelme, az e kegyelem által ébresztett háláérzet, valamint a multban tapasztalt irgalmas gondviselésnek a jövőre is remélt folytatása.

Ennek az eszmének beszédes szimbóluma az ünnepi sátor, amely bölcsseink kijelentése szerint »dirász áraj« csak átmeneti lakhely, eszébe juttatván mindenkinek földi tartózkodásunk mulandóságát s átmeneti voltát, de egy szersmind jelképe az I-ten gondviselésének. Hiszen amikor a Tóra a sátor elkészítését azzal indokolja meg: »mert sátorban lakóztattam Jiszroél fiait«, a régi magyarázat értelmében »a sátrak« alatt a vándorló népet minden bajtól megóvó dicsőség-felhők (a n n a n e k ó v a j d) értendők s ilyen értelemben mondja a próféta (Jesájó 4. 6): »a sátor védelem és menedék lesz áradat és zivatar ellen (veszükó tihje leczól fajmom

méchajrev úlmách sze úlmisztajr mizerem úmimótor.)

Csak ez az I-tenbizalom képes bennünket a mai súlyos viszonyok mellett arra, hogy örülhessünk az ünnepnek. A multból merítünk erőt a jelenre és az ősök szelleme világítja be számunkra a jövőndöt. Ezért időzött a midrás bölcsének szentírásmagyarázati készsége oly nagy elmélyedéssel az ünnepi csokor négy növény neme körül. Majd a zsidó közösség multját, pátriarcháit, ósanyáit látja jelképezve az ünnepi bökrétában, majd a zsidó egyén ételiszabályait, majd pedig a zsidóság megváltásának reményét. Mindezeket a jelképes magyarázatokat csokorba kötve elimádkozzuk Szükajsz ünnepen kedűs előtt (ékchó borisajn). A szilük-piüt szerzője költői alakban dolgozza fel a különféle midrásokat. A négy növénynek az Örökkelvőre utal; céloz Avrohom, Jiczchok, Jákoj és Jajszefra; feleleveníti előttünk Szóró, Rivkó, Rochél, Léó ósanyákat; felidézi emlékünke Jiszroél népének tulajdonságait; célzást tartalmaz arról, miképen kormányozta a nagy szanhedrin a Tóra és törvényei szellemében Jiszroél; utalást foglal magában arról, hogy az egyes ember szive (eszrög), gerince (lülöv), szeme (hódosz), szája (aróv) I-tennek legyen szentelve; megállapítja, hogy a négy növény gyümölcsstermelés és illatozás tekintetében az emberi társadalom négy típusát mutatja be. Mindezekben a különféle magyarázatokban a piüt-költő egy alapeszmét lát: a harmóniát, az egymással való összefüggést. »Amint a növénynek össze vannak kötve egymással, úgy kapcsolódnak egymásba a jelképekből folyó tanítások (úchemajhém ágüdim éleh voéleh kén

telüjim éleh voéleh)«. A mult jelképeinek a jövőre való vonatkozásait tanítja a midrás (Berésisz rabbo, Tajldajsz), amikor megállapítja, hogy az ünnepi csokor vételénél előforduló kifejezés (bájajm horisajn) előfordul a zsidóság ősellenségénél Észovnál (vájé czé horisajn), megismétlődik a kinyilatkoztatásra való utalásnál (áni risajn) és használták a jövőndö szentély és megváltás reményénél (m órajm mérisajr). Ami más szavakkal azt jelenti, az ünnepi csokor békéről s harmóniáról szóló tanítása nyomán lesztek csak érdemesek a kinyilatkoztatásra, megváltásra és csak így győzhetitek le az észvokat, szent munkátok akadályozóit. A midrás eme tanítását kell utmutatónak elfogadnunk. Hazánk orthodoxiája különösen a mai viszonyaink mellett rá van szorulva békés együttműködésre. A midrás bölcsseinek a négy csokorhoz fűzött tanítása értelmében

az építőmunka akadályait csak összetartással, kölcsönös megbecsüléssel, mindenki munkája fontosságának elismerésével gyűrhetjük le eredményesen.

Es különösen fontos, hogy azok akik egyforma hithűséggel vallják az Örökkelvőnek, »aki első és utolsó«, kinyilatkoztatását s egyforma rendületlenséggel hiszik a megjövendölt megváltást — összetartsanak s békében dolgozzanak a gondviselés által reájuk rótt szent munkának területén. A magyar orthodoxiának vannak csak kölcsönös engedékenységgel s teljes lelkiösszhangban elvégezhető feladatai. A magasságokban békességet szerző Mindenható árasza fölénk békességének sátrát — »úf-rajsz olénü szükász selajmechó, adjon nekünk harmónikus és igazi zsidó örömmel telt ünnepet!

Ki legméltóbb és legalkalmasabb a magyar orthodoxyt a felsőházban képviselni?!

Irta: Németi Sándor, a nyiregyházi orth. izr. hitközség elnöke

A Gondviselés elhatározása folytán, amely a budapesti orthodox hitközség dicső emlékű főrabbi-ját az élők sorából elszólította, ismét aktuális lesz a magyar orthodox zsidóság felsőházi képviselőjének választása.

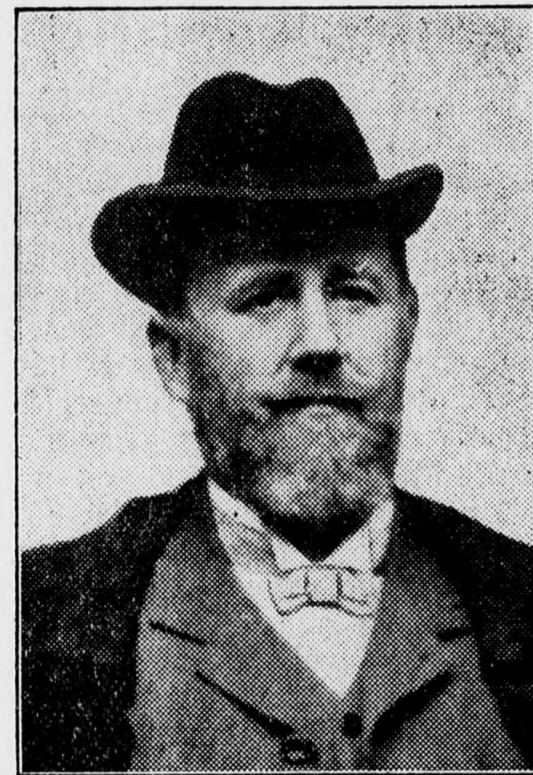
Reich Koppel זצ"ל öröklétebe való költözése után most már az időszerep terére lép a következő kérdés: *Ki legyen az a férfi, akiben egyesül a törvény előirta (rabbi-)követelmény azzal a közéleti multtal, mely predesztinálja hitfelekezetünk méltó képviselőjére?*

Nehéz volna a kérdésre a felelet, ha I-ten különös kegyelme folytán nem volnánk abban a szerencsés helyzetben, hogy Közpon-ti Irodánk illusztris elnöke: Frankl Adolf rendelkezik mind-ama kellékekkel és képességekkel, melyeket a törvény és a közvélemény az orthodox zsidóság felsőházi képviselőjétől megkövetel. Közismert tény, hogy az Iroda elnöke az ország egyik legkiválóbb, rabbiképesítés fölött is rendelkező, talmudtudósa, s az ezzel párhuzamos európai műveltségénél fogva

Frankl Adolf a legbiztosabb személy arra, hogy az orthodoxyt a felsőházban méltóan képviselje.

Az Iroda elnöke egész egyéniségénél fogva szinte predesztinál-

va van erre. Rátermettségét mindnyájan ismerjük, önfeláldozással elért érdemeit pedig legalább is annyival tartozunk honorálni, hogy azt a tiszteletet, amivel gyarló emberek egy ilyen kiváló egyének adóság, saját jól felfogott

érdekünkben örömmel és készséggel adjuk meg.

Nagy érdeke ugyanis az orthodoxyának, hogy az Iroda elnöke teljes sullyal és méltósággal léphessen fel, ott, ahol és amikor arra szükség van.

Cselekedjünk és ne tétovázzunk! Válasszuk Őt meg az ország minden hitközségében rabbivá. Dokumentáljuk ezzel, hogy — a nagyrabecsült és nagy tudású or-

thodox rabbikar mellett —

Frankl Adolf a magyarországi orthodox zsidóság lelki vezére.

Megvan tehát a mód arra, hogy az orthodoxyia érdekeit összeegyeztessük a törvény rendelkezéseivel és megvagyok győződve, hogy Frankl Adolf jelöltsége az egész országban általános tetszést és meglepedést fog kiváltani.

Kezet kézbe, vállt vállhoz vetve fogjunk össze az igaz ügy érdekében és a győzelem nem maradhat el.

— A Machpéla barlang megszólalt. Még szeptember végén jelentette egy nem zsidó-barát angol ujság, a »Dayli Express« a következőket: A Hebron környékén élő arabok között olyan hírek terjedtek el, hogy a Machpéla barlangból, ahol a zsidó ősök Ábrahám, Jicchok és Jákob, valamint az ősanák vannak eltemetve — a legutolsó palesztinai események óta, velőtrázó sikolyok hallhatók. Egy palesztinai ujság szerint ez a természetfeletti sikongás csak éjjel hallható. Előbb csak csendes morgás hallatszik, majd a morgás mind erősebb és hangosabb lesz, végül is hosszú, vontatott hangok hallatszanak, amint hehérrül kérdik:

— Mit csináltatok a gyermekeinkkel?

Arab asszonyok asszonyi hangokat is véltek hallani, amint siró hangon kérdezték:

— Miért ontottátok ártatlan gyermekeink vérért?

Az ünnepi bokréta

Irta: FISCHER FÜLÖP, sárospataki főrabbi

Egy talmudi bölcs az ünnepi bokrétról tartott előadását következő szentirásai verssel kezdte meg: „Kol áczmajszáj tajmárno, Hasém mi chomajchó — minden én csontjaim mondják: Örökkévaló, ki hasonlít Hozzád! — ez a vers a lüló-ra, az ünnepi bokrétra vonatkozik: A lüló gerince az emberi gerinchez hasonlatos. A mirtusgalyacsokának (hádzsim) gömbölyded levelei az emberi szemhez. A füzfagalyak (áruvo) hosszúkás levelei az emberi szájhoz. A paradicsomalma (eszrog) az emberi szívhez. Tehát David azt akarta kifejezni: ezek a legfontosabb testrészek, ezek felérnek az egész testtel. Ezért vagyon mondva: „Minden én csontjaim mondják: Örökkévaló, ki hasonlatos Tehozzád?“

Oh te ember! Bármilyen legyen is életsorsod. Hasonlítsd az az égneke emelkedő palmaághoz büszkeségben, legyen az zöldelő, reménydus, akár a mirtuság, pompázatos, miként az aranszinü paradicsomalma, vagy pedig szerény és szomorú, mint a füzfagaly, — nyugodj meg az i-teni bölcsesség végzésében, mivel hogy nem tenmagad vagy szerencsédnek kovácsa, hanem tenszorgalmad mellett I-ten kegyelmére vagy utalva. S ha a csillagok között is üthetnéd fel tanyádat és ha félegetek csokolna is hatalmadnak büszke szirtfoka, ekkor is alázkodjál meg lélekben és életben I-ten szent színe előtt, mert miként te először magasba emeled lüló-odat, azután pedig lefelé tartod azt, akként a hatalmas I-ten is megüthetja magasratörő terveidét, lerombolhatja büszke légvárjaidat.

»A palmafaágnak gerince az emberi gerinchez hasonlatos«. Bár hogy roskadozzunk is az élet terhei alatt, gondoljunk az égfelé törekvő lüló-ra és erősítsük meg bizodalunkat a mi mennybéli Atyánkban és örvendezzünk az Örökkévaló a mi I-tenünk színe előtt.

»A myrtusgalyak gömbölyded

levelei az emberi szemre emlékeztetnek«. A szemet arra a célra alkotta meg a Teremtő I-ten, hogy a táplálék felkeresésére szükséges segédkezésem kívül I-tennek teremtett csodáit is észrevegye! I-ten csodái vesznek körül bennünket, I-ten csodái lebegnek fölöttünk! Avagy nem hirdetik-e I-ten dicsőségét az egek, nem regéle I-ten teremtői bölcsességéről a zizegő fűszál?! I-ten dicsőségét zengi a mi egész lényünk, valónk. Minő határtalan teremtői bölcseségről beszél testi lényünk minden egyes alkatrészre? Nem csodáknak csodája-e az, hogy egy darabka hús és vér látni képes? Tehát nekünk avval kellene meghálálnunk a Teremtő jótéteményeit, hogy mi sohasem elünk vissza azokkal, hanem I-ten akarata szerint használjuk fel azokat.

»A füzfagalyak hosszukás levelei az emberi szájra emlékeztetnek«. — Talán a testrészek egyikének funkciója sem olyan légiés mint a szájé, az ajkaké. Ott vibrálnak a leheletszerű hangok a lelki világoknak határmegyéjén. Minő magasatos, a szellem birodalma felé szárnyaló szó varázslatos hatalma. Szavakba tömörítjük a külvilágról alkotott képzeleteinket. Szavakkal rajzoljuk le érzelmeink hullámlását. Tehát vigyázzunk arra, hogy meg ne fosszuk ajkaink beszédjét égi jellegétől. Be ne szennyezzük, azt avval, hogy nemtelen gondolatoknak váljék kifejezőjévé, hogy alacsony indulatoknak váljék hordozójává. Miként szükajsz-kor I-ten színe előtt mutatjuk be az arovót, akként ügyelnünk kell arra, hogy ajkaink beszédje is mindenkoron méltó maradjon I-ten közelségére.

»Az eszrog, a paradicsomalma a szívhez hasonlatos«. »Jobban mint bármi más fölött örködjél szíved fölött, mert belőle származnak az élet menetel.« — mondja a bölcs király (Mislé 4, 25).

Egykor R. Jochánán ben Zak-

káj következőleg szolt 5 kiváló tanítványához: »Menjete ki és nézzétek meg, melyik a helyes út, melyhez az ember ragaszkodjék. — Erre egyik tanítványa R. Elozor ben Aroch azt felelte, hogy a jó szív. A többi négy tanítvány is felelt. Ekkor R. Jochánán ben Zak-káj azt mondta: Elozornak felelete tetszik nekem a legjobban, mivel az ő feleletében társainak válasza is bennfoglaltatik.

Igen, a »jó szív«, a szeretettel teljes »jó szív«, mely embertársainkat a szeretet médiumán keresztül látatja meg velünk, mely testvéreket lát embertársainkban, kik — miként a tikkadt anyaföld éltető esőre — a szeretet éltető harmatgyöngyeire sóvárognak; az a »jó szív«, melyet már jó indulata is ég felé vonz — I-ten iránti szeretet, hódolat és imádásra készlet, — az valóban az »élet meteteinek« a forrása.

↳ betűvel fejeződik be és ↳ betűvel kezdődik a Tóra.

Hogyha egymás mellé tesszük ezt a két betűt, akkor a שׁ (sziv) szót jelentik. A szivnek idomítása, nyers állatiaságból való kivétel-tetése, magasabb célok előtt való meghódolása, úgy hogy az i-teni akarat követelésének édeni fája hajt ki belőle, — ime, ez a Tóra alfa és omegája, ama tengely, mely körül forog az egész Tóra.

Csodaszép

parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász

Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

Weisz Mór orthodox köser sütődéle keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon Aut. 423-65.

A hűvösebb idő beálltával a vidéki postacsomagok szállítása megkezdődött. — Gyors és pontos kiszolgálás. Kérjen árjegyzéket!

● ● Ünnepek előtti napokon nagy barcheszvásár. ● ●

RADION

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

Szappangyár — Olajpar
részvénytársaság

Telefon: József 461—94.

egy maga mos!

VII. Erzsébet-körut 6. sz.

Felekezeti béke, szóban, írásban és tetteiben

A miniszterelnök kedd este hatalmas beszédet mondott, amelynek csak egy kitétele érdekelhet itt bennünket. A nagyszabású elokucióban ugyanis hangsúlyozta, hogy felekezeti béke igenis van ebben az országban. Csodálatos, hogy ezt a kijelentést a napisajtó nem méltányolja s nem domborítja ki...

Emlékezzünk csak nyolc-kilenc év előttre. Az utcákon kilengések és atrocitások dühöngtek és valahányszor egy politikai hangzattal a felekezeti béke szükségességét, a liberális lapok oda voltak a meghatottságtól. Ugyanis elfelejtették a lapok ilyenkor megemlégni, hogy ebben az összefüggésben nincsen szó — zsidókról, mert felekezeti béke csak a katolikusok és a reformátusok közötti harmóniát jelenti, csak Debrecen és Pannonhalma közötti aranyidő értendő alatt. Akkoriban úgy kellett beállítani a dolgot, hogy valóban az általános felekezeti béke hirdetése hangzik el.

Azóta változtak a viszonyok s az emberek is. Az antiszemitizmus intézményesen megerősödött az összes hivatalokban. Akik tíz év előtt nagyon lármáztak, azok maugokba helyezkedtek el és így érdekükben van a zsidó verésekkel ellentétben a rend és a csend. Az egyetemen verekedések vannak, de azokat a tíz év előtti verekedők is elítélik. Minek verekedni, nem jobb talán nyugodtan meghuzódni megélhetést nyújtó helyen?

És változott a helyzet annyiban, hogy a reformátusok és a katolikusok mérleget állítanak fel mely egyfelől jogfosztást mutat a reformátusok felé, másrésztől azonban azt a hitet kelti a katolikusokban, hogy az állások legnagyobb része a reformátusok birtokában van. A zsidók ebben a harcban egyáltalában nem számítanak. A régi közmondás szerint: »ha ketten civódnak, örül a harmadik«. Mi már még az örvendő hamadik szerepét sem játszhatjuk — még ha akarnók is — mert már »quantite negligible« nem számítós mellőzhető» mennyiség vagyunk. Most már a liberális lapoknak sem jut eszükbe vivmányként ünnepegni a miniszterelnöknek a felekezeti békéről szóló határozott kijelentését.

Sőt: az egyik szocialista képviselőnek bejegyzett interpellációja groteszk megvilágítást nyer e kijelentés által. A képviselő gróf Apponyinak Genfben a palesztinai zsidók érdekében történt felszólalásából indul ki, amelyet gróf Apponyi azzal indokolt, hogy a magyar zsidóság egy részét természetesen fájdalommal tölti el

Kitűnő minőségű

Hutter

שרשר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyárja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

a palesztinai vérengzés. A szocialista képviselő ezek után meginterpellálja a kormányt, nem volna-e hajlandó a Magyarországból lakó zsidó állampolgárokat védelmébe venni? A gúnyos beállítású interpelláció természetesen legfeljebb egy kis zsidózást fog eredményezni s nem fogja a politikai érdekszálakkal annyira körülfont felekezeti békét meghozni a zsidókat illetőleg. A szóban hirtetett, valamint az interpellációs írásban lefektetett felekezeti béke helyett szeretnénk mar egy tettekben megnyilatkozó felekezeti békét tapasztalni még akkor is, ha zsidókról van szó. A felekezeti békével egyébként úgy vagyunk, mint az egészséggel: ha meg van, nem kell róla szónokolni, az ember nem is veszi észre. Szeretnénk, egy kicsit egyszer már egészségesek lenni.

Feltűnést keltő szép és olcsó kalapjainkat
az egész városban csodálják
REICH FRICI női kalapgyár
Vámház körút 10
Őszi ujdonságok csodaszép választékban . . P 4.80
4-től

Táleszek, tóra- és frigyládatakarók, kegyszerek tisztítására ajánljuk:
Király Gőzmosóda Festő és Vegytisztító

VII., Király-utca 15. (Holló-utcai oldal)

Gallérok, felsőruhák, stb. legtökéletesebb tisztítására

forduljunk fenti céghez. — A cég képviseletet ad az ország minden községében üzlettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek.

Beszélgetés egy orthodox vezérférfiúval

A hazai orthodox közelet egyik reprezentánsával volt alkalmunk beszélgetni a magyar orthodoxiát érdeklő egynehány ügyről.

A pesti statusquo-ügy

— Az ügy eddigi lefolyása szomorú is és komikus. Páros napokon megjelennek a napisajtóban kommunikék, hogy a kérvényezők visszavonták hitközségalapítási szándékukat, páratlan napokon az ellenkezőjét olvassuk. Valóban az ügy »jajsvé kerónajs« az »uccasarkon üldögélők«, modern szóval élve: kávéházi kólcsozók beszéd-témája lett.

— Ami az alapítók meggyőződését illeti az nem lehet nagyon mély, mert a fórumon még eddig senki sem jelentkezett, aki büszkén vallotta volna magát statusquo-nak. Sőt homály borítja a statusquo kiválási mozgalom összes szereplőit. A furcsaságot tetőzi, hogy saját szervezetük nem vállal velük közösséget. A statusquo szervezet nem meri bevallani, hogy igenis inyére van az új alakulat. Mintha egyes vidéki kapacitások félnének áttól, hogy nem lesz jó, ha a központnak Budapestre való áthelyezése lehetséges lesz. Annyi bizonyos, hogy az új alakulatra Budapesten vallási szempontból szükség nincs és megalakulása úgy orthodox, mint neológ részről nem kívánatos.

A felsőházi képviselet

— A felsőháznak gyűléseznie kell előbb, azután kiírják a választást, ami még bizonyos időt vesz igénybe.

— Nem szabad elfelejteni, hogy mi előttünk orthodoxok előtt ebben az ügyben hiusági kérdések nem jöhetnek számításba. A magyar orthodoxiában van — hála

az Égnek — főbb olyan férfiú, aki megérdemli e kitüntetést. De mivelhogycsupán egy ilyen állás van, a többi, a megválasztásra ugyancsak méltó, szükségszerűen kiesik.

— E kérdésnél a fő az ortodoxia érdeke. Már pedig ez az érdeke

az orthodoxiát minden tekintetben méltóan képviselni tudó férfiú megválasztásában rejlik.

Más egyéb szempontot érvényre juttatni e téren nem szabad.

A budapesti rabbi kérdés

— A kérdés még nem érett meg. Amint a pesti orth, hitközséget ismerem, — mely olyannyira összenőtte magát megdicsőült főrabbiával — kegyelele jeléül még egyideig nem hozza napirendre a rabbiszék betöltésének kérdését. A napisajtó már foglalkozott ugyan az ügygel. Egy estilap azt a kedves kis kacsát találta fel olvasóinak, hogy a pesti hitközség 10 évig nem választ főrabbit. Ugy látszik valami nagyot akart mondani. Bár előfordult, hogy nagy városok rabbiszékét évtizedekig üresen hagyták (Vilnában a vilnai gaon után 136 évig nem volt főrabbi és most akarják betölteni; Prágában a Najdó Bijehüdo után, aki 1792-ben hunyt el, fél évszázadig nem volt főrabbi) remélhető azonban, hogy Budapesten ez az eset nem fog bekövetkezni.

A százas bizottság választása

— Az országos képviselet mandátuma már lejárt, időszerű az új választások kitűzése. Érzésem azonban az, hogy még kis ideig várni fogunk vele. Ami általában

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

az országos képviselet működési terrénumát illeti: a viszonyok mostohasága miatt, sajnos, nagy alkotásokról nem lehet szó. Az orthodox zsidó élet lényege szerint ugyanis csupán belső intenzitátsról lehet szó, nem pedig a külvilágnak szóló hangzatos határozatok vagy deklarációk. Az országos képviselet összejövele mégis üdvös, mert elsősorban a közösség klal iránti érzéket ébren tartja, továbbá a felhangzó ötletek, panaszok, kritikák mindig tartalmaznak valami egészséges magot, amit érdemes ápolni és gondozni.

Volna még mondanivalóm, egyről-másról, de az eddigi is elég arra, hogy teljesen talányossá váljék a lapja közönsége előtt. Mert a mai viszonyok mellett: milyen orthodox embernek lehetnek gondolatai orthodox dolgokról s nem közli őket — neológ sajtóban?

A miskolci főrabbi jositvájának kuratóriumától.

Értesítés.

Internátussal egybekötött új tanházunkat az ünnepek után megnyitjuk. Egynehány még betöltetlen helyre ezuttal pályázatot hirdetünk. Kor, eddigi vallásérkölcös életmód, előtanulmányok és vagyoni állapot felől tanuskodó bizonyítványokkal felszerelt kérvények Tisri hó 20-ig főt. Austerlitz Sámuel főrabbi urhoz intézendők. Rabbik és hitközségi alkalmazottak fiai a felvételnél előnyben részesülnek.
Miskolc, 5690. Tisri hó 5.

A KURÁTORIUM.

AKAR ÖN SZÉP LENNI?

Akkor bundát, szörméjét BERKOVITS szücs és szörmédvatházban szerezze be! Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. Javitások, alakítások a legolcsóbban. (Szombaton zárva.)

Fegyverek között . . .

Uj város Chevrajn körül — A hinduk legyőzték a magyarokat

— Jeruzsálemi tudósítónktól —

Háboru volt ez. Harc, önvédelmi harc nehezen megszerzett pozíciókért. Fegyverrel, közelharc, kézigránáttal és lövészárkokkal. S a vége még beláthatatlan. Egyetlen egy pontunkat sem adtuk fel. A mérnökök már terveken dolgoznak, hogy Hebront (Chevrajn) is körülvegyék egy új városal csak és kizárólag zsidó lakosokkal. Akár Telaviv Jaffa mellett, nagy a Hadar—Hakarmel Haiában, vagy az Ujváros Jeruzsálemben, vagy Kfár Smuel Tiberiásban. Hebron nagyobb lesz, mint volt, több lakossal, szebb házzal s ez lesz Zsidó-hebron bizonyítékául annak, hogy a Machpéában szunnyadozó okokai méltóak származásukhoz. Szép szóval ajándékokkal, de ha kell és muszáj — úgy fegyverrel védjük emberi jogunkat minden támadással szemben. Jákajv ovinü tanítványai: készek ajándékokra, imára s háborura (ledajron, latejiló, lamilchomó . . .

Magyarországi hittestvéreinkhez külön pár szó. Naponta 6—7000 távirat jött a nagyvilágból különféle zsidó intézményektől érdeklődvé, mi van a szentföldi testvéreikkel. Magyarország volt az egyedüli ország, melynek indolenciája még a hátsóindiai hindukat és délafrikai muzulmánokat is tulszárnyalta, kik az arab testvéreik iránt érdeklődtek.

De hátha nem tudják, hogy mi volt itt? — Megmondom.

Jeruzsálemet minden oldalról megtámadta egy és ugyanabban az órában egy tizezernyi tömeg puskákkal, gépfegyverekkel, szuronyokkal, bombákkal, élesre fent törökkel, lándzsákkal és nagy husángokkal, hogy lemeszárolják az egész zsidó lakosságot.

Látatok — és ne is lássatok — egy olyan képet, amikor megszakításokkal ugyan, de teljes 4 na-

pon keresztül éjjel-nappal kattog a fegyver és bent a templomokban sajtort fujnak (még nem volt Elül), slasz eszré midajst mondanak és tilimben sirnak. Az öregek fohászknodnak a fiatalok győzedelméért.

Tudjátok mi minden volt Hebronban. Gyengeszivűek fordítsátok el fejetekeket. Dante pokla és minden borzalom, melyet emberi fületek hallott eddig — kevés és kicsi az ott történetekhez képest.

A lakosság 20 százalékát megölték (60), illetve megsebesítették (70) A bóchereket az ottani szlobokai jesivából az inkviziciót is megszegyenítő vandálizmussal ölték meg. Rabbi Smiel Rosenholz a »mászmid« neve volt, látta a tömeget, a feldühödött áradatot, mely vért, vért kíván, ő a »mászmid« szombati ruháját veszi fel, tiszta fehérenmüt ölt, felhuzza ünnepi cipőjét, a templomba megy, hogy a szombat királynőjét fogadja. Leül a gemóre mellett, elmélyül és elkezd a talmudisták danáját, az édes szent zenét. De rátor a templomban a horda, ráfektetik az általa oly szeretett föliánsra, ott vagdalták darabokra s vére szétfolyt az ő Rásijára, az ő Tajszefeszára.

Ott volt Don Szlonima az ottani rabbi fia, aki mint az Angol Palesztinai Bank igazgatója annyit jót gyakorolt az arabokkal s hálából fejét kerékbe törték és az ott volt 30 embert válogatott kinzásokkal ölték meg. Kinek levágták kezeit, kinek lábait, voltak olyan »rendezett idegzetű« sadisták, akik külön szarított kégy s rrokba kezeket, másba szemeket. Borzadj meg XX. század embere arra, hogy Epizetimben egy férfit a feleségéhez drótoztak és így égették őket el, másutt egy szamarat egy bócherrel égették el, hogy a csontokból ne agnoszkál-

hassák az illetőt.

S tudjátok mi az: »hebroni bócher«? A legszélesebb tudású bócher típus, aki a rezponzumokhoz és a későbbi kommentárokhoz (áchrainim) csak akkor nyul, amikor az egész talmudot 2—3-szor áttanulta. Versengés van minden »zmán« végén, vajjon eltalálják-e, hogy a föliáns lapjába beszurt tü alatt bizonyos lapon milyen betű van. Leendő fákyavivőket, vezérszemleket oltott ki a gyilok és orv tör.

Itt vannak Chulda hősei, kik 13 óráig tartották magukat huszonhárman ezer ellen elárkolvá állandó kölcsönös tüzelésben.

Haiában a zsidó ifjuság hurra kiáltással üldözte támadóit és rengeteg veszteséget okoztak nekik.

A megindított perek Haifa környékén szigorú ítéletekben nyilvánulnak meg. 32 arabot 5—5 évi kényszermunkára ítélték s a vizsgálat is szigorubb. Jeruzsálemben az ítéletek enyhék és lanyhábbak. Eddig egyetlen egy arabot sem ítélték el szándékos emberölés büntetésében.

Rosenblüth Mór.

MEGILA ESZTER KÖNYVE

Purim alkalmára, gyönyörű, kézzel írott, betűkkel pergamentre, valódi ezüst, antikstilű tokban.

Minden zsidó család legszebb vitrindisze és bármely alkalomra legmegfelelőbb ajándék.

Kapható: Sternberg Ábrahámnál Budapest, V., Bálvány-utca 23. szám.

A két évezredes gólusz-sátor . . .

Irta: SRÉTER MÓR, Debrecen.

Betakarítás ünnepe (Chág hoószif) néven említették először szentírásunkban az őszi ünnep. Régen, midőn őseink a szentföldet bírták, kiki szőlőtje, kiki fügefája alatt (»is táchasz gafnaj veis táchasz teénószaj«) a betakarítás ténye volt a főmotívuma a Szükajsz ünnepnek. Az Istenáldotta termés betakarítása örömezéseket fakasztott a szivekben és ünneplésre ösztönözte a népet. Örömfény szikrázott a szemekben, megelégedés tükröződött az arcokon és dal csendült az ajkakon. Zmánszimchoszénü, örömlünk időszaka, ez a jelzője, ez a minősítője az őszi ünnepnek. Megteltek a magtárak kenyérmagvakkal, a pincék szőlőnedvvel és a korsók olajjal. A jólét érzete, a gazdagság tudata azonban soha sem bizonyult alkalmasnak a hit pillérének erősítésére. A túlaradó örömtől duzzadó kebel, önbizalommal és saját erőre támaszkodó biztonságérzettel telik meg. »Fennhéjázó lesz szived, elfelejted az Örökkévalódat és azt képezed, hogy erőd és kezved hatalma szerezte neked ezt a vagyont!« (Verom levovechó) Ennek ellensúlyozására rendeltetett a sátorba való költözködés: Vonulj ki javakkal telt házadból, hol napsugár és verőfény vesz körül, hol csillog-villog minden szemeid előtt és költözzél sátorba, hol üresség ötlék szemedbe, hol bus emlékek árnyéka ujul fel szivedben! Emlékezzél vissza pusztai vándorlásodra, hol nem voltak szilárdan épült házaid, nem volt javakkal telt éléskamrád! Én tápláltalak és gondoztalak, én vezettelek és irányítottalak! Az én Gondviselésemnek köszönheted mostani javaidat. Tölem való minden és én juttattam neked: A sátor jelentősége tehát abban nyilvánult, hogy letompította a jólét túlaradó örömét, lefokozta a gazdagság szülte önbizalmat és kellő értékére leszállította az anyagi javak életboldogító voltát. A beta-

karítás ténye volt a főmotívum az őszi ünnepnek és a sátor a függvénye.

Amióta azonban Izrael góluszban, a gólusz sátorában él, a chág-hoószif jelentősége sajnos megszűnt. Nincsen tejjel mézzel folyó Erecz Jiszróél-unk, nincsenek földjeink, nincsenek szőlőink, nincsenek olajerdeink. A betakarítás öröme nem ösztönöz bennünket ünneplésre. A sátor lett a főmotívuma a Szükajsz ünnepnek. A chág hoószif csak annyiban hozható még vonatkozásba az őszi ünneppel, hogy a »gondok gyűjtője«. Az őszi hideg éjjeleken a sátorban tartózkodva és a közeledő tél fagyos szellőjét megérezve, gyűlnek a gondok, növekednek a létküzdelmek. A tél, fokozott szükségleteivel, újabb sulyos feladatok elé állítja az elcsüggedt családfőt. Kiapadtak a források, legyengültek a kereseti lehetőségek, fogytán a készletek. Reménytelenül néz a jövőbe: »Meáji n jovaj ezri«, honnan várjak támogatást?!

Világok Ura! Közel két évezrede, hogy a gólusz sátrába kényszerítettél bennünket, ahol »cilszaj merübó méchámoszaj« nagyobb a gond árnyéka mint az öröm napsugara. Sűrű, sötét árnyék a reánk kényszerített sátor, egyetlen napsugár sem hatol rajta keresztül. Bolyongunk-bolyongunk eme sűrű sötétséggel borított gólusz-sátorban, anélkül, hogy valamerről egy vigasztaló napsugár világítana felénk. Nyomasztóbb ez a sátor mint a pusztai vándorlásunk sátrai. Ott mannat hullaltál az égből és vizet fakasztottál a sziklából, fordítsd meg a Te gólusz-sátradat! Kerüljenek az árnyékok terjesztők lábaink alá és a nyitott sátoraljja az ég felé, hadd érhesen bennünket a Te áldásod, a Te könyörületed fénysugara, hadd legyen ismét a »chág-hoószif« a főmotívuma a mi szép Szükajsz ünnepünknek!

álló, szent tóráját mivelő, ártatlan ifjak vére hull, az új zsarnoki birodalomban hitükért, vallásukért üldözik hittestvéreinket és minden hatalmukkal vallásunk elnyomására törekszenek.

Világok Ura! Nem vagyunk kötelesek tovább sátradbán (góluszban) tartózkodni, mert azt mondtad: »Sátrakban tartózkodjatok hét napig« és mi már időtlen idők óta szenvedünk az árnyék borította gólusz-sátradbán! Nem vagyunk kötelesek tovább sátradbán tartózkodni, mert a sulyos elnyomatások, vad üldözések és határtalan szenvedések nyöge alatt a reménytelenség homálya borul szeminkre és Te azt mondtad »mi sékóvü laj néraszov bászükó mütor laj locész min hászükó«, ki lehet vonulni a sátorból a világosság megszünése esetén! Nem vagyunk kötelesek tovább a sátradbán tartózkodni, mert sűrű sugárban ömlik reánk ellenségeink nyilainak zápora és Te azt mondtad: »mütor lefánasz min hászükó mipné hágsomim«, szabad kívonulni a sátorból az eső miatt. Nem is felel meg ez a sátor a Te előírásodnak, mert annyira megsűrűsödött sátrad felett a bennünket elnyomó árnyék, hogy nemcsak napsugár, de csillagfény sem hatol rajta keresztül. . .

Világok Ura! Te, aki a sivatagban megfordítottad a természet rendjét: kényeret hullattál az égből és vizet fakasztottál a sziklából, fordítsd meg a Te gólusz-sátradat! Kerüljenek az árnyékok terjesztők lábaink alá és a nyitott sátoraljja az ég felé, hadd érhesen bennünket a Te áldásod, a Te könyörületed fénysugara, hadd legyen ismét a »chág-hoószif« a főmotívuma a mi szép Szükajsz ünnepünknek!

Szőrmebundák

készpénzárón kedvező fizetési feltételek mellett

BODNÁR JÓZSEF

képesített szűcsmesternél

V., Nádor-u. 15. Tel. A. 212-79

Javítások, átalakítások.

Az elázott sátor

— Gyermekkor emléke —

... Jomkipür elmúlt és mi hazatértünk kis falunkba... Otthon az apám, alig hogy elvégezte a havdólót, még ünnepi öltözetben, nagy kalapácsot vett a kezébe és újongó gyermekeiktől kísérvé, megindult a kerten át, hogy cöveket szerezzen a lombsátorhoz. Csakhamar fel voltak halmozva a lombok és gallyak és mi kezdtük szövögetni színes terveinket a szűk felállítására.

A következő nap serény munkával kezdődött. Én voltam az építőmester és a kisebbek csak hordták parancsaimra az anyagot: deszkát, létrát, palánkot. Majd együttes erővel láttunk hozzá egy fal összerakásához, ami soha nem sikerült. Apám nevetett erőlködésünkben, de azzal vigasztalt, hogy a díszítés könnyebb és kedves munka lesz számunkra.

Ugyanekkor élénken foglalkoztatott bennünket: az eszrog! A következő napon szándékozott apám a közeli városba menni érte. — Ugy beszéltünk róla, mint egy mesebeli, vágyódva várt személyiségről... A kisebbek, akik nem emlékeztek az elmúlt évek eszrogjaira, csodálattal tekintettek fel rám, aki lefestettem részletesen az eszrog kinézését: hasonló az almához, de mégsem alma; olyan, mint egy citrom, de mégis sokkal finomabb, zöldesen sápadt, kis bimbócskával a fejen, parányi kocsánkával a másik felén. És illatot terjesztett, — édes illatot; mondhatom nektek, sokkal-sokkal finomabbat, mint a szegfűszeg a sábosz kimenetelekor... A sudár lülovról említés sem történt és nem gondoltunk a hódosra, a mirtusra, sőt a füzfára sem, pedig ez mind hozzátartozik az ünnepi bokréthához.

Harmadnap kellett az eszrognak megérkeznie, de apám csak egyre később. Időnként felváltva szaladgáltak a legénykék az utca végére, figyelni, nem közeledik-e a nagy vendég... Közben törtük a fejünket a díszítéseken. Erzsók, öreg cselédünk, óriási görögdinnyét hozott elő a kertből, amelynek belét kivájva, kis ablakocskát vájtunk belé. Ugy gondoltuk: ha égő gyertyát teszünk este a nyílásba, hátán vetekehetnek szépségben egy függőlámpával.

Mialatt elmerültünk munkánkba, lihegve érkezik egy hírnök s így kiált:

— Itt van!

— Ki van itt?

— Az eszrog!

Szaladunk a szobába. Apám az asztalon egy fehér faládkót bont ki. Körülálljuk és kezünket kinyújtjuk az eszrog felé.

— Látni akarjuk, akarjuk! — kiáltotta a legkisebb és belekapaszkodott apám karjátába. Apám felkapta karjaira:

— Itt ni, nézd!

Levette a láda fedelét és négy eszrog, kettesével fektetve, sápadt zölden csillogott felénk... — A szobában csönd lett. Szemeim előtt különös vidékek vonultak fel... mélykék ég alatt sudár pálmák, csodás szökőkutak, melyekből fiatal lányok, korszóval vállukon vizet merítenek, hogy térdelő tevék szomját csillapítsák vele... A napkelet... Jurisulajim...

Az én feladatomban volt a mirtus-ágacska és a füzfavessző elkészítése, valamint a lülovhöz a gyűrűk megfonása. A szűk falait is felállítottuk már, két erős paraszt segítségével; oly tágas lett, hogy 20 személy kényelmesen elfért benne. Csak a tető hiányzott még. De erre meg voltak már nálam az ágacsok; fiatal, szép ágak, a zöld levelek lágyan simultak egymáshoz, hogy felrakva a tetőzetre, alig látszott át a mennyboltozat. A kicsik újongva szaladtak be a sátorba és körüláncolták a »csodamüvet«.

Esteledett, a sátor mind szebbnek látszott. A fal mentén padokat állítottunk fel, a közepre hosszú asztalt. Szőnyeg fódte be a nyers padozatot. — A hófehéren terített asztalon anvánk már odakészítette a fonott kalácsokat, le takarva őket himzett terítővel. A másik végén a hatkaru ezüst gyertyatartó, rajta a gyertyák, csöndesen várták az estét, az ünnepet, hogy fellángolhassanak.

Lassan sötétedett. Emberek gyülekeztek az imádkozáshoz, mire a

sátor gyertyáit anyám meggyújtotta és a mi dinnyénk is kedvesen világított.

A nagy szobánkban tartottuk az i-tentiszteletet. Az ima megkezdődött. Közben borus lett. Én szivdobogva figyeltem kifelé. Csak a későn hazatérő parasztok kocsiának zörgése hallatszott; nem esett. Nem is szabad esni! Legalább is ma nem! Ma nem fog esni! A jó I-ten ezt nem engedheti! — Az imádkozók elmélyedtek imájukba. Itt, most, ebben a csöndes smoneszrében, mintha különös hangok hallatszanának... Tényleg esne? De mégsem... Ah... Valóban teljes csönd van. Az ima végét ért és az emberek mennek... A sátorba beviszik az ezüst serleget, az aranyosan csillámló bort és apám siet a kidűs-sel. Még az eső előtt akar egy »kezájisz« (féltojásnagyságu) »majzsi«-t elfogyasztani. Ünneplés dallammal fejeződik be a kidűs... »Áldva légy, Mindenható, a világ királya, ki megszenteltél bennünket parancsolataiddal és elrendelted, hogy sátorban üljünk... Ekkor... egy nagy csepp esik az abroszra, egy másik egy gyertyára. Mindannyian a magasba néztünk, a tető résein át akartunk csillagokat felfedezni... Felhőfoszlányok kergették egymást az égen, egy pillanatra mintha a hold is felvilágolt volna, hogy azután örökre elfodje arcát... Az esőcseppek már egymást követték. Csöndben ültünk egy ideig. Azután lerakták az asztalt s mi lassu, alázatos léptekkel mint megszégyenítve, habozva indultunk kifelé, fájdalmas, vágyó pillantást vetve a szűk felé, mely elhagyottan tekintett ránk vissza.

Az ebédlobben égtek a gyertyák. Az üvegben ragyogott a bor. Finom, fűszeres illatok áradtak az edényekből. Jomtov volt, Szükajsz első estéje. I-ten azonban nem akarta, hogy sátorban üljünk... I-ten visszautasította a micvónkat. »Mint a szolga, ki megtölti urának serlegét és az ur egy korsó vizet önt szolgálja arcába...«

G. R.—I.

Ágyterítők, függönyök

tulhalmozott raktár miatt

most olcsón beszerezhetők

Löwy Arthur kézimunka-üzletben

VII., Király-utca 15. és V., Lipót-körut 25.

Szlovenszkói levél

Torna, 5690. Tisri havában.

Minden vallásos zsidó örömmel üdvözli a nálunk Szlovenszkóban a nyáron megalakult »Machziké Hadosz« egyesületet. Nagy problémák várnak megoldásra, amely munka elvégzését ezen egyesület tüzte zászlajára.

Egyike a legfontosabb feladatoknak a »Tomché Jesivosz« megalakítása, mert köztudomásu, hogy jesiváink az amerikai támogatás elmaradása folytán katasztrófális helyzetbe kerültek, égető szükség, hogy magyarországi mintára a zsidó társadalom siessen a jesivák segítségére. Tudomásom szerint a szlovenszkói »M. H.« már fordult is Gyórhöz (a magyar »T. J.«-hoz) utmutatásért.

Legyen szabad talán egy tervet proponálnom, mely szerény véleményem szerint igen alkalmas, hogy az alakítandó »T. J.« egyik alappillére legyen és pedig

alapítsuk meg a Tomché Jesivosz koronás alapját,

mely annyiból állana, hogy min-

den zsidó, nős vagy nőtlen kereskedő, iparos, vagy alkalmazott, aki azt teheti, fizessen egy cseh koronát hetenként a jesivák támogatására. Ezen korona hetenként legyen inkasszállva.

Egy korona hetenként oly csekély összeg, melynek fizetése alól a mai nehéz idők dacára, senki sem vonhatja ki magát, kivéve a legszegényebb réteget, hiszen látjuk, hány koronát ad ki az ember naponta gyümölcsre, cigarettára, újságokra, ami csak percek élvezetére szolgál és nem jön számításba nála, feltételezhető tehát, hogy ezen szent és magasztos célra szívesen fogja adni, aki csak teheti, azt az egy koronát hetenként.

Ha most egy kis számadást csinálunk, oly horribilis számok tárulnak szemünk elé, melyek a szükségelt összeg nagyobb részét fedezik, feltéve, egy jól kiépített organizáció mellett. Példának okáért, egy kis hitközségben, mint a miénk, 40 fizető tag mellett éven-

te 2000 koronával, Kassa 400 taggal 20,000 koronával, Dunaszerdahely 500 taggal 25,000 koronával Pozsony 1000 fizető taggal évente már 50,000 koronával járulna hozzá szegény böcherjaink támogatásához. Nincsenek pontos statisztikai adataim, de különben is mindenki saját városában megcsinálhatja számításait és ezen összegek minden külön megterhelés nélkül folynának be hetenként a koronás alapra.

A »Machziké Hadosz«-ra hárulna a feladat, ezt a koronás alapot megszervezni. Válassza meg minden hitközségben a bizalmi embereit.

A bizalmi-emberek feladata legyen a koronákat hetenként beszédetnis azokat a »T. J. koronás alap«-nak nyitandó csekk-kontóra hetenként befizetni.*)

Ha meggondoljuk, hogy amíg a mostani chevro-mezajnesz inkasz-

*) Minthogy nálunk, Magyarországon is még igen sok hitközségben nincs a Tomché Jesivosz-nak helyicsoportja, ezen tervet itt is meg kellene valósítani. Szerk.

Szűkő-jegy New-Yorkban

Irtá: SALOM ASCH

Az East Side hegyén-hátán egymásra tornyosuló utcáinak bérházai között van egy kicsike négyszögletű tér, ámbár senki sem tudja, hogyan lehetséges az, hogy New-Yorkban egy talpalatnyi terület is üresen és kihasználatlanul maradjon... A terület állítólag kiskoru árvák tulajdona és nem adható el, mások szerint a Fifth-Avenue valamelyik multimilliomosáé, aki nem törődik vele... De akár így volt, akár úgy: aki arafelé ment és látta azt az ásitózó ürességet a legnépesebb zsidó utcák között, annak valósággal el-facsarodott a szive és nem volt se szere, se száma a jóféle ötleteknek, hogy is lehetne ezt a kis telkecskét megkaparintani?

De a gyönyörű ideák füstbe mentek. A kis tér továbbra is üresen, beépületlenül maradt, ámbár az »üresen« szót nem szabad a szó legszorosabb értelmében venni, mivel szemben az ócskavasas itt halmozta fel rozsdás holmijának egy részét, az ir pék, aki szintén a szomszédban lakik, galambducot állított fel rajta s ott tartja galambjait. Ha kell, majd elviszik a dolgait, de mikor, mikor?... S hogy el ne felejtsem a környékbeli gyerekek is ezen a grundon labdázta s mivel egy ilyen ostoba jószág nem tudja az utját pontosan kiszámítani, hát a zsidók ablakai elég gyakran jutnak összeütközésbe vele: a labda egyszer ablaküvegeket tör be, másszor tányérokat, beföttes üvegeket sodor le a háziasszonyok nagy bánatára, s így már mindenki hön imádkozott érte, hogy bárcsak már jönne valaki és beépítené ezt a

haszontalan, sőt egyenest kártékony grundot.

Hogyan, hogyanem, — de az mégis csak megtörtént. Egy odeszszai kis ici-pici zsidócska hozzáfért a grundhoz és »fagylat szalont« nyitott rajta. I-tenem, milyen is legyen egy ilyen szalon? Egy kis zöldre festett bódé, körülötte egy pár virágocserép és kép. Igaz is ni, még cégtábla is került fölébe, hogy azt mondja: »Nyári paradicsom«. Szó, ami szó, de virágocserépek a zsidónegyedben szenzációszámba mentek s a »Nyári paradicsom«-nak is hire ment az egész környéken. A »boy«-ok és »girl«-ök odasereglettek a »Nyári paradicsom«-ba fagylaltolni s friss levegőt színi, úgy hogy a »Nyári paradicsom« direkt konkurrálni kezdett New-York híres parkjával, a Concy Islanddal. Ugy estefelé nem egy zsidó szólta oda a feleségének: Nézd, minek cipekedjünk

szállításánál a magas vonatkozási költségek és egyéb kiadások által 50 százalékos, ami keserves filléreinkből elvesz, nem is szólva a bócher drága idővesztéséről és egyéb anomáliákról, addig fenti tervem szerint minden fillér bócherjaink segítésére szolgál, kivéve a helyi inkasszó díját, amivel szintén czedőköti gyakorolnánk, mert — különösen városokban — ezzel egy szegény talmid chóchómt biznak meg, aki a hét folyamán ezt kényelmesen elvégezné egy bizonyos százalékért.

Tervem nem azt célozza, hogy a gazdagokat kötelességeiktől terhmentesítse és azok is heti egy koronával ériék be, hanem célozom a nagy tömegeket ezen akcióba bevonni, mert szerintem mindig biztosabb bázist jelent a kis adomány a tömegtől, mint nagyobb összegek egyesektől, amelyek idővel esetleg megszűnnek. Ezen korona viszont a gazdagnál nem számít, a szegényebbnél nem számít, mert hiszen csak ezzel a koronával hetenként támogatja a sok ezer bócherjainkat. A vagyonosok-

azzal az omnibusszal, Concy-Islandig... Jobb lesz, ha beleülünk a »Nyári paradicsom«-ba...

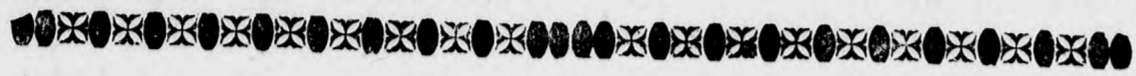
És beültek. Pedig a virágcserepeknek már csak a pusztá emléke maradt meg, mert a levelek elfonynyadtak az ucca porában, piszkában s a cserepekből csak pusztá száraz és karók merevedtek fölfelé, senki sem tudta, miért, — de azért a »Nyári paradicsom« jóhíre a negyedben olyan különösen meg volt alapozva, hogy még mindig idesereglettek az emberek »üdülni« közletről, távolról. Sok zsidó próbált konkurrenciát csinálni a »Nyári paradicsom«-nak, de éppen az volt a borzasztó nagy fórija, hogy szabad téren állott, már pedig az egész negyedben még lámpással sem lehetett volna még egy ilyen kis grundot találni.

Szóval nyáron a »Nyári paradicsom« jegeskává, fagyalt és szóda-vízcsarnok. De mikor beköszönt a

nak meg van adva az alkalom, hogy ki-ki saját tehetsége szerint áldozzon a jótékonyág ezen oltárán.

Fenti soraimat a romániai Tomché Jesivosz alólkészítő bizottság figyelmébe is ajánlom.

Guttman Dávid.

A palesztinai vérengzések a bíróságok előtt

— Gyermekek végignézték szüleik meggyilkolását —

Hivatalos megállapítást nyert, hogy a palesztinai vérengzések eredménye: hatvan árva és huszonhárom özvegy. A bíróságok tárgyalásain egymást váltják fel a legmegrázóbb jelenetek, szomorú tanulságai az emberi gonoszagnak s az elvakított gyűlöletnek. Különösen megható a Chevrajn (Hebron) városában leölt Reismann család tragédiája. A szülőket megölték és a hét gyermek mondta el az öidöklés lefolyását. A tárgyalásról Jeruzsálemből következőket jelentik:

A hebroni mészárlásban való részvétellel vádolt arabok perének tárgyalása alatt drámai jelenetek játszódtak le: Két árva gyermeket

a tizenhárom éves Reismann Juditot és ennek tizenkét éves testvérkáját hallgatta ki tegnap a bíróság. Megrázó módon mondták el, hogyan hajszolta ki a lakásból az ordító arab tömeg atyjukat, anyjukat és nagybátyjukat és hogyan találták meg később szüleik és nagybátyjuk holttestét. Maxton tábornok, Bailei, Hebron kormányzója és más magasrangú brit katonatisztek is végig hallgatták a két zsidó árva gyermek megkapó vallomását. Reismann Judit az előtte felsorakoztatott arabok között felismerte szüleinek gyilkosait. A kislány rámutatott Ibrahim ab el Asizre, egy fiatal hebroni kereskedőre, aki szüleinek a

Sátoros-ünnep, akkor a paradicsom átváltozik sátorrá. Ez az átváltozás pedig a legelsőzben a következőképpen ment végbe:

Az »Ajszé Emesz« egyesület megnyitotta az imaházát Landhaus professzor Aur tánctermeiben, ahol is az egyesület tagjai minden péntek este és szombat reggel imára gyűlnek össze. Csak hogy hol építsék föl majd a szükót? Ez volt a bökkenő. A táncteremnek nem volt balkonja és sehoh erre nincs egy csöpp szabad terület sem. Már most hol csinálja a rendes zsidó ember a kidüst? A samesznek végre mentő ötlete támadt: odament az odesszai szatócskához és kibérelte tőle a »Nyári paradicsom«-ot — szükosra. A paradicsom tetején amugy is volt két bevágott ablaknyílásféle és így a samesznek csak holmi nádat, lombot, gallyat kellett odaraknia és a szükó kész volt.

Micsoda tébolyító siker volt ez a sátor a »Nyári paradicsom«-ban! Nemcsak az »Ajszé Emesz« emberei keresték föl, hanem az egész zsidónegyed, mindenki, aki az ünnepi kidüst föltétlenül a szükóban akarta elmondani!

A rákövetkező esztendőben a mi odesszai emberünk is gondolt egyet: Mit kell nekem az »Ajszé Emesz«? Majd magam nyerek a dolgon és nem kell senkivel sem megosztzkodnom.

Szükosz előtt pár nappal az odesszai nagy plakátot ragasztott ki a »Nyári paradicsom« falára ilyenformán:

Szükóh — kiadó!
Egy kidüs — csak 25 cent!
New York legszebb ünnepi sátrai
Olcsóbb mint bárhol!

És a környékbeli zsidóknak, mikor a plakátot olvasták, eszükbe

szomszédságában lakott és így szólt:

— Ibrahim, hogyan tehetted te ezt meg, hiszen apám a te jó barátod volt?

Az arab a gyermek egyszerű és oly mélyen megrázó szavaira szó nélkül lehajtotta fejét. Bailei, Hebron új kormányzója, könnyezett ennél a jelenetnél és a tárgyaláson jelenlévők közül többen hangosan felzokogtak, midőn a két zsidó árvagyermek rámutatott azokra a vádlottakra, akik szüleik életét kioltották. Maxton tábornok sem tudta felindulását visszafolytani és fejét kezeibe temetve hosszú ideig mereven nézett maga elé.

A kis Reismann Judit elbeszélte, hogyan döngették az arabok szülei házának kapuját, míg végre sikerült azt betörni. Apja azonnal ráparancsolt a gyermekekre, hogy másszanak fel a kertben egy fára és rejtőzzenek el az ágak között. A fa tetejéről látták ők, hogyan üldözték a beözönlő arabok apjukat, anyjukat és nagybátyjukat, akik megpróbálták a kertsövénnyen való átmászással menekülni. Ibrahim Abd el Assiz éles

jutott, hogy jön a szükosz ünnep, eszükbe jutott az ó-hazában a régi sátor, amelyben valaha olyan boldogan telepedtek le a egyszerű pecsenyéhez s főleg a tünteményes halhoz s mindenki úgy vágyakozott a régi kedves ünnepnapok vidám derüje után... Hányan gondoltak vissza gyermekkorukra, amikor még segítettek apjuknak a sátor összerakásánál s mióta Amerikában élnek, egyetlenegy szükót sem láttak... Mielőtt eljött az ünnep, mindenki megváltotta a jegyét a szükóba s az első reggel az egész negyed felvonult borosflaskával, bárchesszel az ünnepi kidüstre. Sokan csak azért jöttek el, hogy a sátorban leülhessenek s az emberek, akik sort állottak a szükó előtt, kezükben a borosüveggel és a serleggel, fölmutatták jegyeiket a kis odesszainak, aki vigyázott rá, hogy jegy nélkül senki se menjen be.

késsel kezében üldözte őket és ordította a többiekkel együtt:

— Ki fogjuk vájni a beleiteket!

Hogy mi történt a kertsövénny mögött, azt nem látták a gyermekek. Amikor aztán kimerészkedtek az uccára, élettelenül látták meg hozzátartozóikat a kanálisban. Szüleik és nagybátyjuk testét számtalan kés és törsturás éktelenítette. Az apa fejét csaknem teljesen leszakították a törsről.

A tizenkét éves Reismann fiu angolul, héberül, és arabul is elmondja vallomását. A kisgyermek nyugodtan és értelmesen mondotta el a támadás szomorú történetét. Az arab ügyvédek, akik a gyilkosokat védtek, megpróbálták a gyermeket keresztkérdésekkel zavarba hozni, ami azonban nem sikerült. A keresztkérdéseknek végül is a bíró vetett véget a következő megjegyzéssel:

— Teljesen hiábavaló és hasztalan próbálkozás, ha ezt a tal mudban jól gyakorolt gyermeket akarják gondolataiban megrendíteni. A gyermek a tiszta igazat mondja. Ez a kislány nem képes egy hazug szót kiejteni szá-

ján, látszik, hogy a hazugság távol van lényétől.

A kis Reismann gyerek vallomásairól három nyelven, héberül, angolul és arabul vettek jegyzőkönyvet, majd a jegyzőkönyveket a kislány elé tették, hogy aláírja őket. A kis árva azonban addig nem akarta a jegyzőkönyveket aláírni, míg át nem olvasta azokat.

A két árva kihallgatása után, akik nemcsak értelmességükkel, hanem szépségükkel is mély hatást gyakoroltak a jelenlévőkre, a törvényszék elhalasztotta a tárgyalást több zsidó tanu kihallgatása végett, kik súlyos sérülésekkel a kórházban fekszenek és még nem lehetett őket kihallgatni.

Lakodalmakat, bankettek, mindenféle ünnepélyeket vállal P 3.50-től kezdve, a kitűnő konyhájáról általánosan elismert Weisz, orth. vendéglős Budapest, Paulay Ede-utca 21.
A szükosi ünnepekben a vendégek a sátorban étkeznek.

— **Hölgyek figyelmébe!** Pollák Sarolta 25 éve fennálló kozmetikai intézetét Andrássy-ut 38. l. em. a m. t. hölgyközönség szives figyelmébe ajánljuk. Olvasóinknak fenti cég minden kötelezettség nélkül kozmetikai kérdésben a legmesszebbmenőbb felvilágosítással szolgál.

Sirkövek Adler J. sirkórártárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4. sz.

Kiváló minőségű és kivitelű parókák speciális készítője

Altschüler
Budapest,

VII, Csányi-u. 12

Király-utca sarok

Olcsó árak!

Tessék a címre ügyelni!

A gyerekeMBER . . .

...Grünblatt Feivel már 20 éves korában férje volt a szépségéről az egész környéken híres Kaszdovits Ráchelnek. Feivel és Ráchel mennél tovább voltak együtt, annál jobban szerették egymást, Feivel napközben az édesatyja üzletében segédkezett, este eljárt a bészhamidrosba a többi fiatal balbószok közé, ezalatt felesége a ház körül foglalatzkodott, harmonikus egyetértésben éltek, mi sem zavarta a boldogságukat.

Közben kiüttött ám a világháború. Grünblatt Feivel otthagya a síró feleségét, kesergő szüleit és bevonult Maramarosszigetre az ezredhez. Hat hetes kiképzés után Lőcsére került az egész ezred, ahonnan a galíciai orosz határra vezényelték. Sokáig tartó elkésredett harc folyt ott. Az oroszok megkísérelték bevenni a várost, de az egyesült védő hadsereg véresen visszaverte a támadást. Grünblatt Feivel lelkiismeretesen végezte feladatát. Amellett szigorúan vallásosan élt a harctéren is. Nem mulasztotta el, hogy reggel tejjel imádkozzék, tréflit nem evett, tojással, szardiniával, vizben főtt krumplival élt, de ha az sem volt kapható, száras kenyérről is meg volt elégedve. Már harmadik hete volt a harctéren, amikor egy srappnell szilánkjára a láb-szárába furdott és összeesett. Azonnal a tábori kórházba vitték, hol a sebet kimosták és a szilánkot eltávolították. Az orvos bekötötte a sebesült lábát és kijelentette, hogy néhány heti fekvő kezelés után a seb be fog gyógyulni.

Feivel elg, hogy az első láza elmúlt, küldte haza a megszokott tábori lapot: „Hála I-tennek minden jól van és remélhetőleg tovább is minden jól fog menni”. Azonban egy falubelije megírta haza, hogy a Grünblatt Feivel egy srappnell harcképtelenné tette. Alig, hogy ez a hír a faluba ért, mindjárt felkeresték a fiatal asszonyt, hogy megvizsgálják, nem gondolva arra, hogy e jóakaratu vizsgálatások a legnagyobb sebeket ejük, mert Ráchel eddig nem tudta, hogy Feivel megsebesült. Most, hogy Ráchel meg tudta, hogy férje kórházban fekszik, nem volt többé nyugta otthon. Elhatározta, hogy felkeresi az urát és ápolni fogja. Szerzett magának igazolványt, mely Kasz-

dovits Ráchel hajadon nevére szült; a hatóság előtt még mint hajadon szerepelt. Becsomagolt tömérdek élelmiszert, néhány pár fehérneműt és egy imakönyvet. Elbucszolt szüleitől és a rabbtól, kik Ráchelt megáldották és utra kelt.

A vasúton is nehezen ment a harctér felé az utazás, hát még ott, hol már nem közlekedett vasút! De Ráchel nyugodtan viselte az ut fáradalmait. Már több kilométernyi utat gyalogolt, míg végre elérte az előőröket.

— No hugom! mily járatban vagy?

Az őrség egy embere szólította meg így, ki azt hitte, hogy egy fiatal leány áll előtte.

Ráchel elmondta, hogy egy sebesült katonát akar meglátogatni, ki, aminél értesült, a katonai kórházban fekszik, mert mint a 4-ik ezred embere, csak itt lehet. Erre odajött az őrség egy altisztje: Kissasszony, innét nem mehet tovább! Ráchel sirva fakadt.

— Azért fáradtam és szenvedtem annyit, hogy az uramat megláthassam és most, mikor már oly közel vagyok hozzá, visszamenjek?

— Szigorú parancsunk van, semsiféle idegent tovább engedni, különösen nőszemélyeket nem — mondá az altiszt.

Ráchel megkínálta az altisztet egy csomag cigarettával, abból, amit az urának hozott.

— Vezessen a parancsnokhoz! — könyörgött Ráchel, én tudom, hogy az odaenged az uramhoz!

A fiatal nő sirása végre meghatotta az altisztet, kinek az otthon hagyott jegyese juthatott az eszébe. Odahívott két fegyveres katonát.

— Vezessétek e nőt a parancsnok ur elé.

A parancsnok, Hohenfels ezredes, egy ausztriai arisztokrata család sarja, szigorú, de jószívű ember volt. Meg volt lepve, mikor jelentették neki, hogy egy fiatal nőt hoztak, ki vele óhajt beszélni.

— Vezessék be. — Ráchel szivdobogva állt a magasrangu tiszt elé, alig tudta elmondani, hogy miért jött. Végre megértette az ezredes, hogy a megsebesült férjét akarja ápolni.

— Mutassa az igazolványát. — Ráchel átnyújtotta azt. Az ezredes hol azt, hol a nőt nézte. — Hisz maga hazudik! Maga

nem ápolni, hanem biztosan kémkedni jött! Maga nem Grünblattné, hanem Kaszdovits Ráchel! Ilyen primitív módon még igazán nem akartak becsapni. E gyanúsításra vér szökött a nő arcába és egyszerre megjött a bátorsága.

— Kegyelmes uram! Vezessenek Grünblatt Feivelhez, majd ő is megmondja, hogy én a felesége vagyok, kívül pap esketett meg, a vallás szabályai szerint. A férjem még nem volt a katonaköteles koron túl, azért nem kötöttünk polgári házasságot.

— Ja, lelkem, azt mindenki mondhatja, de mivel, vagy kívül tudja azt bizonyítani?

Csak pillanatokig tartott Ráchel kétségbeesése, azután felkiáltott:

— Kegyelmes ur! van már bizonyítékom! És erre a bámuló ezredes előtt lekajja a fejéről a — parókáját, mely alatt fekete selyem főkötővel volt bekötve a rövidre nyírt haja. Tessék bármelyik orthodox zsidó katonát megkérdezni, hogy nálunk a lánynak, ha már férjhez ment, levágják a haját és bekötik a fejét. A parancsnok irodájában is volt zsidó katona, ki igazolta az asszonyka állítását. Rögtön kiállított számára egy igazolványt, mellyel egy a kórházban, mint az egész katonai körzetben szabadon járhatott. A kórházban hamar elterjedt a hír, hogy itt a Grünblatt felesége. — Ez a gyerek — hisz még annak látszott — már nős ember? Azóta Grünblattot mindenki csak gyerekeMBERnek nevezte, mely név még most is rajta maradt.

Mily nagy volt a Grünblatt pár öröme, mikor egymást viszontlátták, azt elképzelni se lehet. Ráchel egy hélig maradt a kórházban, amíg a férje állapota javult. Elutazása előtt elment Hohenfels ezredeshez bucsuzni. Kezelés után, hogy köszönte meg a jószágát.

— Menjen nyugodtan haza, rövidesen egy vöröskeresztes vonat megy a hadtáptérületre, az elviszi az összes betegeket, a maga urát is, — szolt az ezredes.

Két hét után Feivel értesítette

Csak a világhírű

Barbien

késnélküli borotválóport használja. — Szombartartó cég gyártmánya.

Barbien Vegyipar, Bpest, VII., Király-utca 30.

a feleségét, hogy Debrecenben van. Odajutni már nem volt nehéz. Még egy pár heti kezelés után Feivel tartósan szabadságot kaptak, de a bicegése, ami a sebesülés következménye volt, sohasem szűnt meg és nem kellett neki bevonulni.

A háború véget ért. Mindenki hazatért a családjához. Új élet kezdődött és mindenki reméli, hogy többé már sohase lesz há-

boru. Feivel gyakran hizeleg a feleségének: Mily okos ötlet volt az tőled, hogy magadat oly eredeti módon igazoltad.

— Ezen ötletet csak annak köszönhetem, hogy hiithű zsidó életet folytatunk. Adjunk hálát a jó I-tennek, ki — atoh vechártónü mikol hoámim — a parancsaival kiválasztott bennünket és nekünk adta a szent Tóráját. Áldott legyen Neve mindörökké. Lövy Herman.

Bölcsek szellemes mondásai

Egy szentéletű lengyelországi földbirtokos, ki a Jamkipürt rendszert a csortkovi rebbenél szokta tölteni, egy ízben, mihelyt az ünnepek előtti imát bevégezték ijedten rohant a galambósz rebbehez és félelemtől reszkető hangon a következőket adta elő:

— Rebbe-leben baj történt! Mielőtt ugyanis hazulról elutaztam, zsidófaló bírónknak három vagon búzát adtam el. Képzelve, az imént, mialatt a Semajne-eszré-t mondtam, emlékezetemben újra átvizsgálván a számadást, arra jöttem rá, hogy tévedésből a búzát a megalkudott árnál 100 rubellel drágábban számítottam. Most mi lesz velem! A bíró, mihelyt a tévedést észreveszi, abban a meggyőződésben, hogy szándékosan akartam megcsalni, I-ten ments börtönbe fog csukátni.

— Ne félj, nem lesz semmi bántódásod, vigasztalta a rebbe mosolyogva. Te voltaképpen csak azért jöttél rá a tévedésre, mert a Semajne-eszré-t mondtad. Hogy is tételezheted fel hát a bíróról, hogy ő a tévedésre ugyancsak rábukkanna, amikor ő a »Semajne-eszré-t« soha el nem mondja?...

A lembergi rabbihoz beállított ősszel egy fakeskedő és előadta,

hogy neki tavaszig egy erdőből fát kell kiszállítania. Mivel az oda-vezető ut nagyon rossz, kéri a rabbit, hogy imádkozzék, hogy egész télen erősen fagyjon, nagy hó legyen és az üzlet sikerüljön.

— Jó, szolt a rabbi. Adj 333 forintot, ennyi a **שש** — hó szónak a számértéke és biztosítlak, hogy kívánságod teljesülni fog.

A kereskedő kifizette a pénzt és távozott. Kint találkozik a rabbi nejevel, neki is adott 10 forintot. De bizony egész télen esett az eső, az utak sártengerek voltak, a fa leszállításából nem lett semmi és a kereskedő tönkrement.

Tavasszal a kereskedő ismét beállított a rabbihoz, szemrehányások kíséretében elpanaszolta nagy baját.

— Mindennek te vagy az oka, mondta a rabbi. »Amikor az ősszel tőlem távoztál, a feleségemnek is adtál 10 forintot, így lett a 333-ból 343. Ez pedig az eső — **שש** szó számértéke.

A híres krakkói főrabbit, Reb Simon Szajfert egyszer kihallgatásra rendelte magához Ferenc József. A beszélgetés során a zsidókérdés is szóba került, amit az uralkodó vallási szempontból bírált el. Többek között azt is meg-

kérdi a császár, miért csavarják a zsidók a balkarjukra az imaszíjat?

— Weil sie keine Rechte haben, — vág vissza a rabbi... (»Rechte« a németben kettős értelemmel bír: jogok és jobb).

A nagyidai rabbinál egyszer egy öreg asszony jelent meg és »sájlet« intezett a rabbihoz.

— Ez az ügyetlenségből származó »sájle«, szolt az asszony, voltaképpen szomszédnémnél történt, ki restelkedve eljönni, engemet küldött el.

A nagynevű cádik, ki nyomban át'atta az asszony szavainak valótlanságát, hirtelen a következőket mondotta mosolyogva:

— De naiv a szomszédnéja! Hisz ő maga is eljöhett volna, mondván, hogy a szomszédnév nevében jövök...

Egy neológ rabbit meglátogatott egyszer a százi rebbe egyik hívője. A rabbi heves szemrehányásokkal illette vendégét, chósizid volta miatt és megkérdi tőle, hogy ő neki a neológ rabbinak, miért nincs hívője, mint a százi rebbenek, holott ő is nagy tudós hírében áll.

— Az én rebbem, válaszolta a chósizid mégis csak különb mint a rabbi ur, mert ő minden ember gondolatát ismeri és ezt a képeséget minden hívőjére is átruházta. — Ugy? Akkor maga is meg tudja mondani, hogy én most mit gondolok?

— Hogyne!

— Nos halljuk.

— Hogy I-ten mindig szemünk előtt van. (»Siviszi hásém lenegdi szómide«)

— Nem igaz... kiáltott fel a rabbi nagy örömmel.

— Ugy? Hát látja, éppen azért nincs a rabbi urnak hívője...

Müller Jenő, Petrozsény.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em. Párizsi Áruházal szemben. (25 éves működés.)

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcpólas, bértrendszer. — Miracle hajlávóító szer széküldése utasítással. Minden eddigit felülmul (Prospektus) Díjtalan tanácsadás.

Reich Koppel főrabbi *emlékezete*

Egy jeles talmudtudóstól a következő sorokat kaptuk: Az utóbbi évtizedekben nagyszámu halachikus munka jelent meg, ahol a megdicsőült főrabbihoz intézett vallástudományi kérdések közöltetnek, amelyekre adott válaszok bizonyára a kéziratok között vannak. Igen érdekes értekezés olvasható tőle a «Kajl Tefilo» c. műben, ahol a reformzsidóságnak a hangos imádkozás ellen hozott tilalmát hagyományellenesnek minősíti. A «Pri Écz Hódor» műben lelkes szavakban lándzsát tör amellett, hogy

eszrog-szükségletünket Erecz Jiszróélból szerezzük be.

A «Majéd Lechol Cháj», valamint a néhai bonyhádi főrabbitól megjelent «Düdoé Haszóde» c. műben nagytudományu értekezések vannak tőle kegyeleti kérdésekről. Nagyon óhajtottam, hogy a hitközsége szeretett főrabbija ily irányu írásainak, valamint drósóinak és responzumainak összegyűjtését határozza el.

A jeruzsálemi orthodox hitközség vezetésétől a következő távirat érkezett óbudai Freudiger Abraham hitközségi elnökhöz:

Jeruzsálem részt vesz bánatukban, nagy a veszteség, mely hitközségünket és Klál Jiszróélt érte. A megdicsőült vezérben hágoajn Koppel Reich-ban jeruzsálemi testvérhitközség. Váád hoir askenázi gyászolja érdemes dísztagját, Clón vizasztalója vizasztalja hitközségüket és Klál Jiszróélt.

Sonnenfel!, főrabbi. Horovitz, elnök

Braun Izráel pesti rabbi a Szövetség utcai templomban Czajm Gedáljő napján megrendítő gyászbeszédben emlékezett meg a megdicsőültől, akinek jesivájában tanult Verbón 45 évvel ezelőtt. Braun rabbi ékesszólóan ecsetelte a nagy gáon és czádik atyai szeretetét, amelyben összes tanítványait részesítette, határta an szívjóságát, szerénységét.

A bel- és külföld számos helyén tartottak heszped-emlékbeszédet

a megboldogult fölött. A beszédek-ből mindenütt kicsendült a panasz: Reich Koppel főrabbi elhunya az össz-zsidóság vesztesége.

צפודאי אמרו מאן דאמר לון דרמך רבי און קטלין ליה אידיק לון בר קפדא ברישיה מוכסיה ומנוי מבועין אמר לון מצוקים ואראלים הון תוסשים בלחות הברית ונברה ידן של אראלים ותספו הלחות אמרו ליה המך רבי און אמר לון אחון אמרתון אנא לא קאמרינא וקרעין ואתו היום ערב שבת היה יצתה בת קול ואמר לון מי שלא נתעצל בהספרו של רבי יהי מוכשר לעולם הבא (ירושלמי מס' כלאים)

כרוחא קרא בחיל נעלם האור המאיר לעולם כולו ויפעתו כחה מעירנה ולה כבוד מעדתו, אבל יהודי כעל בן יהודי עשי לך אל השמועה כי בא ונסם כל לב ורפו ידים ונכובי העשתונות ורוח וכשלו כל ברכים קול במרה נשמע קול שאון ותמהון בעיר למגדול ועד קמן רב וצער בני תמורה בקול שברים ותרועה יום בו נפל החייר אשר פתר כל סתר המוכתר בהוד וכתרי ישייש מיששים, כבוד הכמים, פאר הנבונים, נאון הנאונים, חסיד החסידים, צבי והמדת הנכבדים היה אדונינו מורינו ורבינו הרב ר' יעקב קאפל ריך ויצוקיל אביד דקהלנו נאון האדיר ריש כלל וריש גלותא רבא דעמא, מדברנא דאומותיה, רכב ישראל ופרשויו, סיני ועוקר הרים ושחקן זו בוו בסברא מופת הדור אשר נאצל מאת המלך פראנץ יאזעף לשר וליועץ המלך ונשוא שנים ובשנת תרס"ז נבחר בין מחוקקי המדינה מאננאט ענהוויז מיטנליעד וכסאן מוטלת בין גדולי רומי ארצנו בין שרי ודווי המלוכה הפרתמים והסחות וחורי ונסיכו מדינתנו ריכא ובר ריכא וכל יוצאי הלציו וחתנו כולם נאוני ארץ וארזים בישראל וישבים בשערים המצויינים על מדין והלכה ועתה התגצלו עירי עדינו ועוב כלבנו אנחה, ובכל בתים צוחה, איד מראשינו נפלה העשרה, היה אדמיר רבי יעקב קאפל ריך וצוקיל שלשלת היוחסין פאר מקדושים בתבונתו מי יספאר? איה הנותן אמרי שפר? אן הוא פה מסיק מרגליות? איפה הוא מענה יכאר? איה חכם וסופר? אן הוא אשכול הכוסר? איה הרועה? ועל מי נמש מעט צאנז? איפהו מישל על גדודיו? איפהו איהו רגוה הארץ לקול צרה, וחיל יחיל כמבכירה כי היום המצנפת והוסר העטרה נסוע ממסיקה ונגרוע במרה הגירו בנת וחבשוו באשקלון כי נפל היום שר גדול בישראל כבה הגר בוצינא דנהרא דנהגן מינה כמה בוצינן ונהרא לא אעדי מינה ואישתכה בקוימה פשיש החוק עמוד הימיני היה אדמיר מורה מורינו רבי יעקב קאפל ריך וצוקיל בלב חמהון תמה ועקנו איד נערד תמארת ראשנו מעין המתגבר נחרב והוביש ונשארנו צחה וצמה היו ואביו היו ואביו אל מי תדמינו

ומה דמוה תערנו לו במדומה, הלא אין בחכמה למו יערכנו, אין בתבונה למו ישערנו, אין כמדע מי יוכלנו, אין בנאונו למו יכננו ודעתו לא יסוסר ושכלו לא ימד לא נחקר ולא נבל, עלה למעלה ממקור השכל ולא ישונו רק העולים במדרגת בינה ואין במתק לשונו דמינו ואמנם גם תוארו כמלאך ד' צבאות שער רישיה כעמר נקי ווקנו כחלג חויר וענינו כעין חשמל ופניו וזררים כוהר הרקיע איש שיבה והדר וקנים נורא מאוד ומי כמותו מורה? וכי גם אחרי בלוחו לעת זקנתו שב לעדניתו ככימי בחרותו במתק לשונו אשר היה צרו ומרפא לכל אנשי בריחו ברוח פיו המית השערה וירמסו בחסותו ורבים השיב מעון ויבטר בהם נחלת אש לאהבת השם וינהלם לאטי לרגל המלאכה ומקצות הארץ נאספו רבים לשמוע מפיו דברי אלקים חיים ומים רבים לא יוכלו לכבות את אהבה אשר אהב לכל בר ישראל, מה נאמר ומה נדבר, הלל מות און בלבנון ולקינו המלא ופלא זו מיתה צדיקים אשר שקולה יותר מחרבן דביר בית אלקים בעייה היה אדמיר מורינו רב רבי יעקב קאפל ריך וצוקיל צדיק יסוד עולם סבא קדישא חסידא ופרישא מי יתן לנו הליטחה לא נשאר המורה ולא הגיה דוגמתו ועתה אהה בן אדם כתוב לך את עצם היום הזה לדורות, אותו היום דרמך רבי נטל עשר צרות

יום יעצוף כל איש עד שפתים
יום קבוע וקא' שפנש במלאכי מהנים
יום קדושת כהנים בטלו
יום אסילה והושך
יום פנה כל שמחה
יום לבוש זעם ועברה
יום רעה וערפול
יום הביאו עלינו
יום כל המאורות ככתו

יום יסחבו התנים מהדרים לעשות מספר מרורים אל הלקח אורים ותומים רעים אחים ואהובים חסידים לבשו שחורים ותתעטפו שחורים ובואו לנמול חסד עם אדמיר וקינו קנים והנה נחנה כיונים ונעשה מספר מר כתינים ונאנה בשברון ולב בקרוע שאינה מאחאה לעולם כראוי עד נשיא ואב בית דין שלא יולקו המאורות (סוכה דף ו') ואם קרעתם לבכם על תלמוד חכם שוב אין אתם קורעין בנדיכם על בניכם (ירושלמי הענין) הנם שרובב בערכות שש ושמה כבוא אליו נפש נקי וצדיק אבל יעמדו נא גדולי הדור בשורה ויאמרו זה לזה אוי לו לדור שאבד מנהיגה אוי לו לספינה המפורסת בים הגדול כעירנו בודאפעסט שאבד קברניטה וכינונו לחי עד והוא גם הוא יעתיר לרי יועורר החמים על כלל ישראל לשנת גאולה וישועה שישלח לנו משה דנואל רוח ימינו וישלח לנו חוק שלמה מאיר וויים.

Látogatás a váci főrabbinál

Rajshásono előtt meglátogattam a váci gaont „נ״י, hogy az új évhez jókivánataimat tolmácsoljam előtte. Bár testi gyengesége miatt az ágyban fogadott, szellemi frissesége „ב״ה kifogástalan. Élénken érdeklődött általános zsidó ügyek iránt. Majd szóba kerültek az u. n. névleges orth. hitközségek, melyeknek ellentéte tapasztalható Váccon. Ott ugyanis még a statusquo hitközség tagjai is szombaton zárva tartják üzleteiket. A főrabbi ur a következőképpen nyilatkozott:

— Ideális állapot az lenne, ha orthodox hitközségekben minden tag kifogástalan, hithű életet folytatna. Az orthodox hitközség elengedhetetlen előfeltétele azonban, hogy az előjáróság tisztán vallásos elemekből álljon.

Ezután a váci jesivára terelődött a beszéd. A gaon röviden mondá:

— A jesivát, mely hála I-tennek jó hírnévnek örvend, fiam, Reb Dóvid Léb vezet, nagy szakavatottsággal. Gondosan ügyel minden egyes böcher magaviseletére és előmenetelére. Legnagyobb gondját képezi a jesiva reorganizációja: menzával egybekötött internátus létesítése. Megfelelő épület, alkalmas helyen lenne is már, csak — pénz, a pénzi hiányzik még...

L. H., Ersekujvár.

A TÓRA

Művészi kivitelben, ezüst díszítéssel, dusan aranyozva, gyönyörű írással

*
Minden zsidó családnak ereklyetárgya és legszebb ajándéka

*
Kapható:
Sternberg Áruház, Békéscsaba, 23.

SKREK LIPÓT

orth. כשר
szalámgyárának gyártmányai elismerten a legjobbak!

Ma már fogalom a

„Skrek-szalámi“

Az őszi időjárás beálltával a vidéki szállítások megkezdődtek.

Utánvételes postacsomagszállítás franco-franco.

Füzlet és gyár
Dob-utca 27

Fióküzletek:
VII., Király-utca 7. szám.

Miskolcon
Széchenyi-utca 56.

— Sussmann főrabbi Kecskeméten. Kecskemétről írják lapunknak: Főrabbi urunk, a nagytudásu és közszeretnek örvendő Sussmann Viktor budapesti rabbi, Sábosz Sívó alkalmából meglátogatta itteni hitközségét. Mély tartalommal, szónoki pátozzsal előadott templomi dróságában többek között megemlékezett a hazai O. Sz. O. Sz. egyesület-ről, mely — ugymond — belekapcsolódva a Szombattartók Világegyesületébe, nagy eredmények elérésére van hivatva.

— Szervezkednek a pozsonyi jesiva volt növendékei. Bécsben, a Keneszió Gedáljő alkalmából a dicsőséges multu pozsonyi főiskola volt növendékeinek egy részé ülést tartott, abból a célból, hogy az összes volt pozsonyi böcherokat szövetségbe tömörítse. A szövetség célját az értekezleten megjelent főt. Schreiber Akiba főrabbi az ez alkalommal tartott beszédében részletesen kifejtette. A szövetség célja elsősorban a volt növendékek között való összetartás ápolása, a szellemi kapcsolat kimélyítése és megnevesítése továbbá a tanintézet anyagi támogatása. A főrabbi után a 81 éves Pappenheim Wolf, a kiváló bécsi vezérférfit szólott lelkesen a dologról. Az intező bizottság tagjai lettek: Wolf Pappenheim (Wien), Ehrentreu, Klein, Spitzer stb. németországi rabbi, továbbá Kornfein rabbi (Zürich), Grünwald rabbi (Luzern), Friedmann (Nagyvárad), Kalisch Ignác (Galánta), Fürst rabbi (Csuz), Jungreis rabbi (Zsadány), Fleischmann rabbi (Pozsony), Benedikt Fülöp (Pozsony), Berkovits (Kassa), Spitzer főrabbi (Szepesváralja), Deutsch főrabbi (Szabadka), Schill főrabbi (Bazin). Magyarországból: Sussmann Viktor rabbi, Kahan Frankl Samu, dr. Deutsch Adolf (Budapest), Reiner Armin (Miskolcz), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Schreiber Sámuel és Kupferstein Hermann (Nyiregyháza), Citrom főrabbi (Hajdudorog). A bizottság elvárja, hogy minden volt pozsonyi növendék belép a szövetségbe. Jelentkezések a lakóhelyhez legközelebb levő bizottsági tagoknál. Tervbe van véve egy a Sévet Szajfer halál-évtördülőjén (Kiszlev) Pozsonyban tartandó nagy összejövetel.

— A Csornal Tiferesz Bachurim Fleischmann Miklóst egyhangulag pénztárnokává és Sichermann Miksa tanítót, valamint ifj. Weisz Mórt választmányi póttagokká választotta.

HIREK

NAPTÁR

Szükajsz 1. 2. nap: szombat, vas.
 Szukajsz kezdete (Bpesi): 4:35
 Kimenetele „ : 5:28
 Hétfő—Csütörtök: Chajlhámajéd
 Péntek: Hajsánó-rábó.

Szombat: Smini Áczeresz (Mázkir)
 Vasárnap: Szimchász Tajró.
 Ünnepek beköszöntése 4.25, kimenetele 5.18

Olvasóink köréből vett számos rajshasonói üdvözlésért ezuton fejezzük ki hálás köszönetünket.

A beköszöntő ünnep alkalmával előfizetőinknek és barátainknak vig ünnepet, „יום טוב”-t kíván a

Zsidó Ujság szerkesztősége és kiadóhivatala.

T. c. előfizetőinknek, kiknek előfizetése lejárt, mult számunkhoz postacekkek mellékeltünk. Kérjük az előfizetés postafordultai megújítását, nehogy a lap szétküldésében fennakadás beálljon.

— A Zsidó Ujság legközelebbi száma november 1-én fog megjelenni.

— Jó kívánságok az új évre. Az új esztendő (5.)690. évszáma alkalmas ama remény ébresztésére, hogy a jövő sok jót rejt magában. Így például Schwarcz Zsigmond kisvárdai tudós kiszámítja, hogy „בן יהיה רנה וישועה” (lesz benne öröm és üdv) áldásnak számbeli értéke 690. — Pollák Józsa (Balatonfüred) pedig kiszámítja, hogy az új év számértéke a következő jókat foglalja magában „ברכה מרובה חיים (áldás, megélhetés éle), továbbá חורה ומנוחה (Tóra és bölcsesség). Mindkét prat számbeli értéke 690. Adja a jó Ég, hogy az új év valósítsa is meg ezen reményeinket, melyeket hozzá fűzünk.

— Bészahmidros avatása Békéscsabán. Mint ottani tudósítónk jelenti, a Rajshasonó előtti szombat este avatták fel a békéscsabai jesiva bész-hamidrosát. Tigermann Ignác főrabbi magasszárnyalásu avatóbeszédet tartott. Az ünne-

pélyt követő meláve-malkebanketten, jelentékeny összeg gyűlt egybe a jesiva részére, mely szeretettel fogadja a tanulni vágyó ifjakat.

— Kegelet Hartmann Dávid főkantor z.c.l. iránt. A budapesti orthodox hitközség előjáróságának intézkedésére az elhunyt főkantor ülését elkerítették, hogy senki ne foglalhassa el a helyét. Nagyon jellemző a megboldogult népszerűségére, hogy a hitközségi tagok egy része erev jajmkipür-kor a szokásos tiszteletdíjat a családjára tagjainak juttatta. Egynéhány hitközségi tag kezdeményezésére oly akció indult meg, hogy mindenki, aki ezt az ünnepi tiszteletadást Hartmann főkantor iránt gyakorolta életében, de most elmulasztotta, tartsa kegeletes kötelességének, íthagyott családjánál leróni a kegelet adóját a bekövetkező szükajsz félünnepen.

— Zsidó statisztika. A berlini hitközség lapja legutóbbi számában dr. Julius Rotholz a berlini zsidók statisztikájával foglalkozik több érdekes összefüggésben a világzsidóság statisztikájával. Berlinben 172,672 zsidó él. E zsidó lakossággal a német főváros a világvárosok soraiban a nyolcadik helyet foglalja el. A világ legnagyobb zsidó városa New-York, ahol 1.750.000 zsidó lakik, a város összlakosságának 30 százaléka. Chicagóban 325.000, Philadelfiában 275.000, Varsóban 322.185, Budapesten 212.736. Bécsben 201.513, Londonban is körülbelül 30.000 zsidóval több lakik, mint Berlinben. A zsidók arányszáma Berlinben 4.3 százalék, Amsterdamban ez arányszám 10.3, Salonikiben 22.8, Bukarestben 14.3, Bagdadban 14, Bécsben 10.8, Szófiában 11 százalék. A berlini zsidók között 100 férfiúra 105 nő esik. A berlini katolikusoknál 100 férfiúra 119 nő, az evangélikusoknál 100 férfiúra 125 nő jut. Ez azt mutatja, hogy a berlini zsidók-nál a nőknek nagyobb kilátásaik vannak a férjhezmenéshez mint egyebütt, ahol a nőtöbbség 15 százaléktól 20 százalékgig terjed. Csak-hogy ez nem így van. Az egésznek az az oka, hogy Berlin még mindig bevándorlási terület a Kelet-ről, elsősorban Lengyelországból jövő férfiak részére. Népiskolákba

5345 gyermek járt. Itt emelkedő a tendencia, ugyancsak összefüggésben a bevándorlással. A berlini zsidók kedvezőtlen gazdasági helyzetének egyik tünete a következő: A magasabb főiskolákban a nem-zsidók száma 30 százalékkal emelkedett, viszont a zsidó tanulók száma ép ilyen arányban csökkent, ami kétségtelenül arra megy vissza, hogy a zsidó apák nem képesek többé a fiuk tanítási költségeit viselni oly mértékben, mint előbb. A statisztikai adatok közül hiányzanak a kitérésekre s a vegyes házasságokra vonatkozó számok. E tekintetben s különösen a vegyes házasságok terén a béke idejében Berlin vezetett. Most e vezérszerepet átvette Berlinton — Budapest.

— Egy orthodox főrabbi kérelme kartársaihoz. (Levél) Előfordult már, hogy főtisztelendő kartársaim valamelyike hechsért adott egy nem saját hitközség-beli borkereskedőnek, mert őt magát szombattartó hitű embernek ismerte. Pedig ilyen esetben mindig fel kellene tenni a kérdést: miért vonakodott a helyi főrabbi megadni a kívánt hechsért? Ennek bizonyára minden esetben van valami oka. Sokszor az illető borkereskedő egyénileg talán megbízható, de környezete, gyermekei, esetleg munkásai nem alkalmasok kóser borok kezelésére. Sok esetben az illetékes főrabbi nem is írhatná meg az okát annak: miért nem ad hitközségi tagjának hechsért. Mindenképen fontos tehát, hogy főtisztelendő kartársaim ilyen esetben arra az álláspontra helyezkedjenek, hogy ha a saját hitközségi rabbinak aggodalmi vannak, akkor ezt a szent ügy, a bor kaszusa érdekében honorálni kell s ne nyujtsanak segédkezet az elődök által emelt vallási védőfal lerombolásához.

Egy orth. főrabbi.

— Fiu-internátus Rétén. Ezen szlovenszói (pozsonymegyei) községben Weisz Sándor rabbi internátust rendezett be 12—16 éves ifjak részére, hol chümezt, rásit, tnácht, gemoret, dinim-t és dikdük-ot tanít. Bővebb felvilágosítás a rabbi urnál kapható.

— A Tomché Jesivósz jutalomdíjai. A Tomché Jesivósz már régebben kitűzött jutalomdíjakat azon jesivanövendékek részére, akik bizonyos tananyagot elvégeznek. A versenyvizsgák szükajsz után megtartatnak. A versenyvizsga tárgya 80 lap gemóre könyv-nélküli ismerete Peszóchim-ból Rási és Tajszeafsz kommentárokkal, továbbá az egész Chümes Rásival. A II. csoport vizsgaanyaga: A fentemlített talmudrés, hozzá a Ras és a Rán kommentárokkal, vagy pedig az utóbbi helyett Sülchon Örüch Ajrách Chájim részének »Hilchajsz Peszách« fejezete a Mogén Avrohom kommentárral. Ezenkívül Rási a Torához a »Szfiszé Chachomim« másodkommentárral. A vizsgálat helyét legközelebb közli a Tomché Jesivósz vezetősége.

— A román kormány országos zsidó értekezletet hívott össze a kultusztörvény ügyében. Bukarestből jelentik: Az új kultusztörvény egyes rendelkezései óriási zavarokat idéztek elő a zsidó hitközségek életében. A különböző árnyalatu hitközségek szabad alapítása sok helyen felborította a nyugalmat, úgy, hogy sürgősen szükségessé vált a bizonytalan törvény-magyarazat félreérthetetlen aláírtása. Ezt a célt szolgálja a kultusztörvény végrehajtási utasítása, amelynek kiadása előtt a kultuszminiszter a zsidó egyházakat országos értekezletre hívta egybe. Bejelentik még a kultuszminiszter, hogy az országos értekezlet megtartása előtt egy szűkebb körű kongresszusra hívja meg a zsidó egyházak reprezentánsait. Ezen az előzetes kongresszuson is képviselve lesznek az összes árnyalatu hitközségek és készítik elő az országos értekezlet tárgyalási anyagát.

— Sirkőavatások. Megboldogult Jungreis Pál, néhai abaujszántói főrabbi sirkőavatása október 29-én kedden délelőtt fél 11 órakor tartatik meg. — Mint Érsekújvárról jelentik, nagy részvét mellett avatták ott Braun Arnoldnak a volt hitközségi elnöknek és a Talmud-tóra alapítójának siremlékét. Tigermann József főrabbi és Lövy Hermann tartottak megkapó emlékbeszédet.

— A „Zsidó Hitéleti Lexikon” XI. íve most jelent meg. Kiválóan értékes tartalommal E lexikon a Sülchon Örüch tudományos feldolgozásával foglalkozik lexikonális rendben. Megrendelhető a szerzőnél: Lebovits József, ker. főrabbinál, Mágocs.

STERN és TÁRSA

orth. „שטר” virstli, szalámi és füstölthúsárugyár

ajánlja kitűnő szalámi gyárterményeit.

5 kilogramm rendelésnél franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Főüzlet:

Király-utca 54.

Telefon: Lipót 980-08.
 Sürgőncim: „Sterncomp”.

Fióklakatok:

Grosz B. Teleki-tér 5.
 Auster S. Péterffy S.-u. 42
 Goldstein Sámuelné, Központi Vásárcsarnok, 75.
 Ujpest: Goldmann, Piac-tér.
 Kispest: Rottmann, Kossuth-tér 2.

— A lublini rebbe propozíciója a kamatszédés ügyében. A zsidó törvény szerint mindennemű kamatszédés a legszigorubbantilos. A tórai tilalmat a bölcsek mindenféle erkölcsi tanításokkal elmélyítették. Ilyen például a midrási kijelentés: aki megtartja a kamatszédés tilalmát, az magára vállalja a mennyei királyság igáját s aki elveti e tilalom betartását az leveti magáról az i-teni igát. Idők multán a közgazdasági viszonyok következtében a hitelügy stabilizálása magával hozta a kamatszédést az egész vonalon. Hogy ez a szent törvénnyel megegyeztetető lehessen, behozták a »heter iszkó«-t, azt a szerződés-formulát, hogy a hitelező a pénzével tulajdonképpen társul az adós üzletéhez. A lublini rebbe most egy héber röpiratban, kiindulva a fentidézett midrásból, megállapítja, hogy sokan feledékenységből, sokan kényszerűségből mellőzik a »heter iszkó«-t. Ezért a lublini rebbe: A. M. Eiger, aki jelenleg Varsóban lakik, azt proponálja, hogy minden évben Rajshasonó és Jamkipür között (esetleg később) minden hitű kereskedő jelenjen meg a rabbinnál s tegyen írásbeli deklarációt, hogy a jövő évben kötetendő összes ügyleteiket a heter iszko szerint óhajtja perferktuálni. Ez az általános kijelentés csak azokra az esetekre irányul, ahol külön heter iszko megállapodást — feledékenységből, vagy kényszerűségből — nem kötöttek. (Az eddigi gyakorlat ugyanis, hogy minden egyes alkalommal külön-külön h. i. megállapodás létesítendő: változatlanul fennáll!) A propozícióhoz beleegyezését adta: Klatzkin lublini (Jerusalem), Engel radomisi (Kassa), Steinberg brody-i, Lipschütz kálisi főrabbi, valamint az időközben elhunyt R. Meir Arak tarnowi rabbi s még több keleteurópai tudós.

— Egy nagyszony temetése. Sulyos csapás érte R. Mordechái Kohnt, a budapesti orth. hitközség közkedvelt és talmudtudós metszőjét. Neje (Gitl b. Rézl) 54 éves korában kiszenvedett. A valóságos és derék asszony temetése alkalmával óriási közönség gyűlt össze. Nagy részvéttel nézték az árván maradt gyermekekre és a heszpedök alatt nők és férfiak, fiatalok, öregek egyaránt zokogtak. A bucsuzatók sorát Sussmann Viktor rabbi nyitotta meg. A bibliai Devajro-val hasonlított össze a prófétai lelkületű növel, akinek

nevét (lapidajs) úgy magyarázza a talmud, hogy a szentélyt mécsbéllel látta el. Az elhunyt otthona is szentély volt, arra igyekezett hogy minden gyermekének lelke e szentélyben a vallásosság mécsese legyen. Steif Jonathan rabbi a »nagyasszony« ama hőstettéről beszélt, hogy a fővárosban képes volt 10 gyermeket (öt fiút és öt leányt) az igazi vallásosság szellemében felnevelni. Maga ez az egy tény is rávilágít egész egyéniségre. Valóban önála szóról szóra megvalósult az »észes chájl« himnuszának ama részlete »felállnak gyermekei s boldognak mondják férje dicsőit« (komu boneho). — Megható módon beszélt a mélyen sujtott férj arról, hogy 35 évi együttélések alatt csaknem naponként volt szegény ember az asztalánál. Még Erev Rajshasono napján is ellátta az ő szegényeit s az ünnephez szükséges ételeket küldte a lakásukba. Utána jövődjéje Steiner, a boldogasszonyi rabbi unokája beszélt igen tartalmasan. A megdicsőült két fiának Chananjo Dovnak és Sólajm-nak sirásba fulladó szavai zárták be a heszpedok sorát. — תנצ"ה

— A »Zsidó Ujság« Erecz Jiszroél akciója. A szentföldi gyászos események kárvallott áldozatai javára vettünk: Miklós Elek, Bpest, 91 (gyűjtés Zugligetben: Hirschorn, Miklós Elek 20—20, Friedmann Jenő, Roth Dániel, Heiden Leó 10—10, Neuschloss Fülöp, Rosenbaum Jakab, Wahl Imre 5—5, Blum Izidor, Heiden Géza 3—3). Budakeszi Imaegyesület 19.50 (hozzájárultak: Bienenstock József 3, Stein S. B., Sinnreich, Schlesinger Miksa, Schlesinger Emil, Kazár Nándor 2—2, Katzburg, Weisz, Weisz, Perlstein, Stern Mór 1—1, Moskovits, Stern, Klein 0.50—0.50). Összesen P 110.50. Az előző kimutatásokkal együtt eddigi gyűjtésünk P 446.88. — Az adományokat rendeltetési helyükre juttattuk.

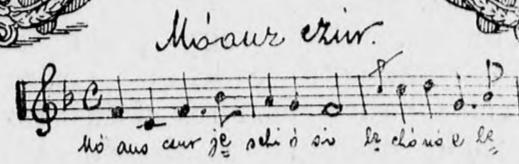
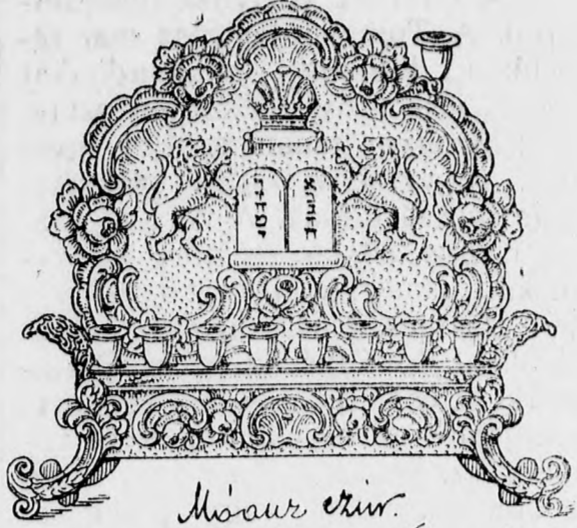
— Próbászónoklat Kunszentmiklóson. Fischer Géza okl. rabbi Balassagyarmatról, Sábos Sűvőkor a kunszentmiklósi hitközség meghívására nagy tetszést arató próbászónoklatot tartott. Mint a pozsonyi és hunfalvai jesivák jeles tanítványa mély vallásossága és talmudtudása mellett általános műveltséggel és kiváló szónoki képességgel rendelkezik. A háboru alatt mint táborigazgató tett hir-

névre szert és szolgálataiért a koronás arany érdemkeresztrel lett kitüntetve. Személyével a megüresedett kunszentmiklósi rabbi állás méltó betöltésére találta.

— Reich Koppel főrabbi emlékezete. Lapunk mai számának 16. oldalán Weisz Sámuel a budapesti orthodox chevra alkalmazottja ékes héber nyelvű megemlékezésben hódol a megdicsőült főrabbi emlékezetének s eseteli kiválóságát a szent tudomány, a vallásosság s az emberszeretet terén.

— Egy neológ hitoktató temetésén. (Levél) Szomszédom volt és sokszor szíveskedtettem telt általam ajánlott szegény embereknek. Amikor hirtelen haláláról hallottam, kötelességemnek tartottam a kegyelet »gemilusz cheszed« törvényét megtartani vele szemben. Jajmkipür előnapjának délelőttjén temették a rákoskereszturi temetőből. Több mint harminc esztendőig állott a neológ hitközség szolgálatában mint hitoktató a szegény R. S. Temetésén azonban föllöttes hatóságának egyetlen tagja sem jelent meg. Hogy általános emberi szempontból ez milyen megítélés alá esik, az nem tartozik ide, de én mint zsidó rendkívül fájlalom az ilyenfoku indolenciát. Hisz kétségtelen, hogy neológ szempontból ez a hitoktató egész életét mégis csak a vallás szolgálatának szentelte. És milyen módon adnak kifejezést a »kovajid hátajró«-nak, amely nélkül nincs zsidó közösség? Kérem Önöket, adjanak helyet e soroknak a »Zsidó Ujság«-ban. E lap van hivatva minden kérdésben az igazi zsidó szempontot képviselni. Említés meg tehát ez alkalommal Mislé ama szavait: »aki a szegényt megcsufolja, káromolja Teremtőjét« (lajég lorus chéréf ajszéhü). Aláírás.

— Fényes barmiczó-ünnepély folyt le Nyíregyházán Jajmkipür kimenetele estjén. Az ünnepségről a következőket jelenti tudósítónk: »Daóara a szent nap utáni fáradalmaknak, nagy közönség gyűlt egybe este 9 órára hitközségünk érdemes elnökének, Németi Sándornak vendégszerető házában. Fia, Avrohom Jákaiv volt a jajmkipüri barmiczó és az est hőse. A bójt egyáltalán nem befolyásolta a tehetséges ifjút, aki gyönyörűen felépített mágidusz- és chárifusz-szónoklatot tartott. A hallgatóság szívélyesen

Zenélő menóra

Moaz cür dallamával Finom ezüst kivitelben. Minden zsidó család legszebb vitrináéja és bármely alkalomra legszebb ajándék. — Kapható:

Sternberg Ábrahám
Budapest, V., Bálvány-utca 23.

gratulálta az ifjút és az örömszülőket. A beszédet követő, éjszélíg tartó szeüdzs mitczvó-lakoma a majczoe Jajmkipür jegyében, örömteli vígságban telt el. Ho rovilz kántor-metsző szebbnél-szebb ze mirajsz előadása emelte az ünnepély lényét.

— A m. kir. osztálysorsjáték fő-árusítói kéri, hogy akik a postán küldött sorsjegyek árát még nem egyenlítették ki, sziveskedjenek a megfelelő összeget azonnal megfizetni, mert nyere-ményigény és minden más jog csak ugy blztosítható, ha a sorsjegyek ára az előirt 30 fillér költséggel együtt a huzás előtt kiegyenlített. Ha azonban bármely oknál fogva a sorsjegyet nem akadják megtartani, küldjék vissza az illetékes helyre, mert a főárusítóknak nagy kárt okoznak, ha azokat postafordultával nem kapják vissza.

— Nagy szerencse érheti Önt, ha sorsjegyet Weisz Béla és Tsa bankházánál vesz. Ajánlatos minél előbb gondoskodni a sorsjegyről, mert huzás már okt. 26-án.

minden festőművész

Családi hírek

Weinberger Mózes Makóról, eljegyezte Grosz Jolánkát Margittáról. (Minden külön értesítés helyett.)

Weisz Paulát (Nyirbátor) eljegyezte Grüntfeld Sándor (Tiszaszalka).

Breiner Oszkár (Sárvár) eljegyezte Kohn Irmust (Nagysimonyi). — Minden külön értesítés helyett.

Szerkesztői üzenetek

L. K.: Jelen ünnepi kettős számunkra való tekintettel a múlt héten nem jelentünk meg. — "Tudatlan": 40 évi szolgálat után minden közalkalmazott teljes nyugdíjat kap. Nem hihető, hogy egy hitközség szűkmarkubb volna. Egyébként tessék a Központi Irodához fordulni. — Érdeklődő: Ha az eszrog nem felel meg az első ünnepnapra előirt követelményeknek, akkor a második napon is csak brčka nélkül használható. (Ajrách Chájim 649. 5). A szűk tekintetében: mindkét este kötelesség féltójásnyi kenyeret (bárcheszt) a sátorban elfogyasztani; a második bróchója azonban az első estén kívül, csak legalább is tojásnagyságúra mondható. — Talmudista: Horowitz

Jenő, az új frankfurti főrabbi, nem tart jesivát. — Reghin: Rendben van. — K. és F. Nyirbátor: Beleegyeztünk. — "Paszta": Sziveskedjék egy rabbítól megkérdezni.

ראו זה חדש! אשר מדפיס ועולה הרב וכו' מיה יהושע לעבאווויש ניי אבדקיק רעטיאן יצו שני חלקי השיען אורה חיים מרישא ועד נמירא בחבנית קמן בחלקים קמנים עם פירוש וכיוצא נמירא על דברי רבינו המניא אשר סתם דבריו מבלי להבינם. הפירוש נדפס בתוך דברי המניא באותיות קמנות כדי ליתן סימן והבדל בין לשון הפיי לשון המניא והוא לתועלת גדול להלומדים ובפרט לבחורים מבני הישיבות ותוכן הפיי שביא לרוב פעמים קיצור דברי המחצותיק בהשמטת הפלפולים רק הנצרך להפשט וגם שאר נושאי כלים די אפרים לכושי ניהו והפרמי ומעמי מה שלא כתבו הם. החלק הראשון עד הלכות הפלה ככר נגמר למוכה ברפס יפה והדר הפירוש הוא מהמניא ויהי וקנו של הרב המויל והמסדר אותו שליטיא המושבחים ומפארים את תועלתו הגדולה מחירו באונגארן 3.50 פעננא. ונייר טוב 4 פעננא. להשינו אצל אדרעססע: Rabbiner Fried, Debreczen, József kir. hg.-u. 21. נדפס מעט מועיר וכל הקודם זכה בהשלחה מחירו דומי הפארטא הייק יהושע לעבאווויש אבדקיק רעטיאן רומעניען זיבענבורגען

HA SZÉP RUHÁBAN AKAR JÁRNI, festessen és tisztíttasson ENGEL Testvéreknel, Budapest, Sip-utca 11. — Telefon: J. 426-14. — A ruhákért érte küldünk és hazaszállítjuk. —

Weisz Lipót uri szabó, Budapest, Teréz-körút 31. szám. — Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák elsőrendű kivitelben előnyös áron készülnek! Több rendelés esetén vidékre is megyek.

Egyedüli szombattartó szállítmányozási, vámkezelési, butorszállítási és autófuvarozási vállalat

Schwarz és Salgó

cégtulajdonos: Salgó Jakab

Budapest, Wesselényi-utca 18.

Telefon: József 423—42.

A salgótarjáni jesiva

tananyaga a köv. téli szemeszterben: שיעור פשוט מסי כתובות, וייד הל' שיחיה שיעור עיון סוגיות, חושן משפט הל' עדות מן אברהם מסי קים.

— Sirkőállítás. Felsőábrányban múlt héten állítottak sirkövet Ceisler Adolfnak, aki negyven éven át az ottani Chevra elnöke volt. A kegyeletes alkalomból Löwinger Lipót, Cseh főrabbi, továbbá az elhunytak a fia, Ceisler Ignác felsőábrányi kereskedő beszéltek szívrehatóan.

Váci Talmudtórában

tanítatni óhajló szülők gyermekeit teljes ellátásra vállalom. — Bőséges koszt, gondos felügyelet biztosítva.

Cím (válaszbélyeggel) a kiadóban

Nyeremények

az új m. kir. osztálysorsjátékban

Az elérhető legnagyobb nyeremény:

500.000 pengő

Jutalom és nyeremények:

300.000, 200.000, 100.000
50.000, 40.000, 30.000
25.000, 20.000, 15.000

stb., stb. összesen közel 8 millió pengő készpénzben.
84.000 sorsjegy közül 42.000 biztosan nyer, tehát minden második sorsjegy!

Első húzás október 26-án kezdődik!

A sorsjegyek hivatalos ára mindenütt:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
24 P	12 P	6 P	3 P

Új év! Új szerencse!

Nagy szerencse érheti Önt az új évben, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény szerencsés esetben

500.000 P.

Minden második sorsjegy nyer. Rendeljen tehát sorsjegyet

Weisz Béla és Tsa

bankház, főelárusítónál

Budapest, VII., Dob-u. 9.

Sorsjegyek osztályonként:

Egész	Fél	Negyed
24.— P	12.— P	6.— P

Húzás okt. 26. és 29.
Szombat és ünnepnap zárva.

Eszrogim, lülovim, hadászim

nagyban és kicsinyben, legolcsóbb áron kaphatók

MEISELS héber könyvkereskedésében **Bpest, Rombach-utca 8. szám.** (A Rombach templommal szemben.)

Talészim, machzorim, szeforim nagyban és kicsinyben, legolcsóbban

Kundmachung

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** רביה ווייב, Gast-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigen Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recommandirt im voraus erbeten. — Mein **אשראל** auf **Perek**, Preis: 1.20.

Rabbiner Israel Braun

Budapest, Szövetség ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg mellékelendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be.

Mielőtt

SIRKÖVET

vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést

Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza.

Orthodox templom mellett. Telefon 219.

Tisztelettel értesitem barátaimat és a t. közönséget, hogy a Fränkel-féle

Rombach-u. 12. sz. orth. כשר vendéglőben

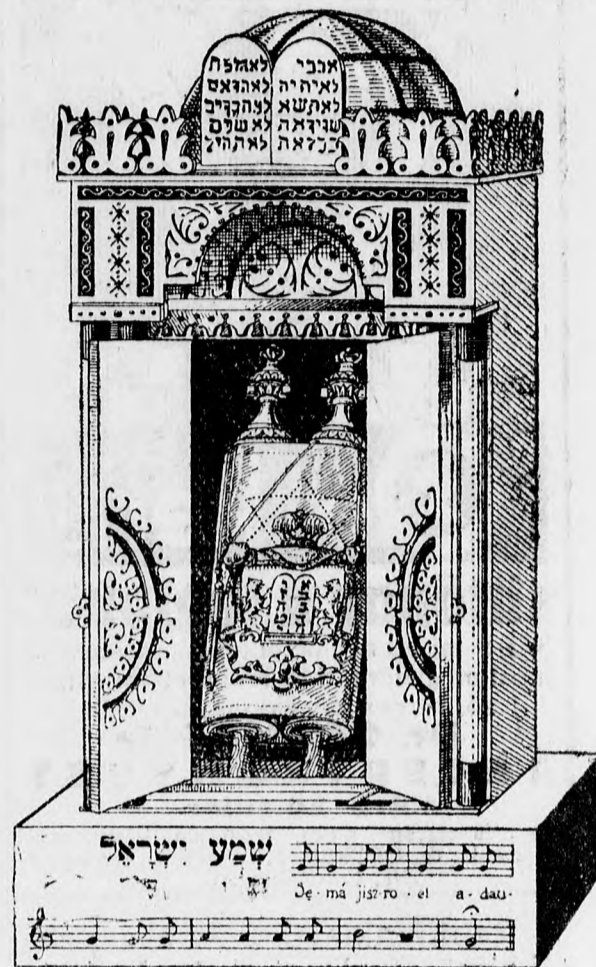
az üzletvezetést átvettem.

Budapest.

Hartstein Vilmos

volt debreceni vendéglős.

A Tóra, mely tartalmazza Mózes 5 könyvét, gyönyörű szép, olvasható írással, teljesen tiszta ezüst felszereléssel, zenélő, fehér tóra-szekrényvel, mint ábra mutatja, 25 cm. magasságban.

Minden zsidó család részére a legszebb virindisz és bármely alkalomra a legalkalmasabb ajándék. — Kapható: **Sternberg Abrahamnál, Budapest, V., Bálvány-u. 23.**

Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postecsekk-számla száma: 40.530.

Részletezés folytatása:

KALLÓ: Heszki Lajos 5, Kohn Sándor, Reiner Ödön 3-3, Grünbaum Ignác 2, Blüht Simon, Menczelesz Mór, Menczelesz Abraham, Taub Mór, Heszki Béla, 1-1.

KECSKEMÉT Orth. Hitk. Kecskeméti Izidor, Steinhertz Adolf 10-10, Grünfeld Gyula, Kecskeméti Mihály, Roth Samu, Singer Mór 5-5 pengő, Katz Mór Schischa Adolf, Schlésinger Vilmos Beck Ignác 3-3, Abraham Márton, Bernát Sándor, Goitein Artur, Guttmann Lajos, Iczkovic Mór, Katz Dezső, Mandel Lipót, Schreiber Márton, Singer Albert, Steinhertz Ernő, Steinhertz Jenő, Steinhertz József, Steinhertz Lajos, Steinhertz Simon, Steinhertz Rudolf, Zeller Abraham 2-2, Adler Aladár, Bunzlau Ferenc, Bunzlau Vilmos, Davidovics Hermann, Goldberger Ignác, Goldberger Hermann, Goldberger Vilmos, Katz Hermann, Kain Farkas, Keskeméti Sándor, Mandel Albert, Popper Lázár, Steinhertz Gyula, Strauszmann Samu, Weisz Mihály, Weisz Menyhért 1-1, Langermann Sándor 1.50, Davidovics Mechl 0.50.

Kemence: Blum Arnold 5, Lengyel Gyula, Beregi J., özv. Deutsch Miksáné 2-2, Blumenthal Dávid, Löwinger Simon 1-1, Bernecebaráti: Szöllős Jenő 2, Szügyi Zsigmond, Molnár József 1-1, Sternfeld L. 0.50, Perócsény: Deutsch M. 2, Szügyi Lipót 1.

Kiskunmajska: Hauer L. Lipót 14, Lázár József, Markovics Manó, Stern Miksa 10-10, Friedmann Ferenc 6, Beck Mór, Hauer Mihály 5-5, Csillag Vilmos, Friedmann Samu, Krémer Sándor, 4-4, Beck Adolf, Schwarz Artur 3-3, Seiler Gyula 2.18, Krausz Salamon, Lázár Adolf, Weisz Lipót, Feuer Sándor, Schreiber N, Grätzer Lajos, Beck Andor, Grünwald Adolf 2-2, Weinberger Albert, Weinberger Hermann 1-1, Jakobovits Jenő 1.50, Grünbaum Dávid 0.54, özv. Wolf Arminné 0.50.

Kisléta: Csillag Ferenc, Kron Miklós 5-5, Grosz Miksa 2.50, Neufeld Menyhért, Weinberger József, Róth József, Klein József, Klein Sándor, Grosz Imre 2-2,

Weisz Ignác, Davidovics Dávid, Fried Endre 1-1, Feierstein Mór 0.50.

Kismarja: Weisz Izidor, Citrom Lajos, Weisz Sámuel, Schönfeld Ignác, Szántó Sándor, Leitner Dezső 2-2, Grünwald Zoltán, Király Samu 1-1.

Kisszekeres: Simon Sándor 15, Schwarz Samu 5, Brunner Géza, Berger Salamon 4-4, Schwarz Ch., Schwarz S., Brunner Abraham, Weisz Izidor 2-2, Schwarz József, Fried Gyula, Weiser Hermann, Weiser Emil 1-1.

Konyár: Löw Miksa 4, Steiner József 3, Kiss Armin 2.50, Gottlieb Jenő és József 2.20, Berg Adolf, Grünbaum Lajos, Iró Ignác, Kohn Sámuel, Kohn Mór, Mérei Pál 2-2, Feldmann József 1.50, Goldstein Lajos, Mérei Andor, Robicsék Béla, Steiner Dezső 1-1

Kopócsapáti: Eichler Henrik 5.40, Eichler Hugó 3.70, Kantner Sándor 1.50, Adler Hermann 1.30, Katz József, Klein Henrik, Eichler Samu 1-1, Adler Ignác, Eichler Jenő, Eichler Arnold, Adler Jenő 0.50, Fleischer József 0.30, Eichler Ignác 0.10.

Kömlő: Deutsch Jiszroél 5, Braun Jakab, Deutsch M. 2-2, Friedmann Jakab 1.

Legyesbénye: Dr Meizler Sándor 10, Reich Lipót 3.18, Blaustein László, Blaustein József 3-3, Blaustein Dezső 2.80, Wald Hermann 2.50, Winternitz Lajos 2.40, Laufer Jenő 1.60, Klein Lajos, Klein Jenő 1-1.

Mágócs: Lebovics József főrabbi 5, Dr. Gábor J. elnök 7, Polák A. 5, Weisz M. 4, Blum J. Honig D. 2-2, Ausch M., Kohn B. 1-1, Barok Ch., Schön J. 0.50-0.50.

Máriapócs: Reiner Bernát 6, Weinberger Dávid 5, Klein Márton, Ingber Ferenc 3-3, Reiner Sándor, Weinberger Henrik Grosz Mihály, Fixler Samu 2-2, Lőrinczi Lajos, 1.50, Gelbmann Mór 1, Weinberger Mór 2.

Moson: Hoffmann Ede Magyaróvár 20, Scheiber Pál 15, Reichenberg Adolf 10.50, Dr. Löwin Jakab 10, Weisz Adolf 9, Braun József 8.50, Friedmann Lipót, Dr. Weisz Lajos 6-6, Berl Mór, Dr. Steiner Győző 5-5, Weisz Jakab 7, Bass Rafael, Rosenstein,

Szigeti Berthold 4-4, Bremer Jakab, Gálósi Soma, Weisz Emil, dr. Malz Armin, Seiden Lipót 3-3, Kurcz Antal, Weisz Simon 3.50-3.50, Bach Armin, Deutsch Ernő, Flesch Dávid, Fischer Ign., Feldmann Márton, Gerstmann Károly, Kohn Gábor, ifj. Sussmann Ferenc Sussmann Oszkár, Springer Ferenc, Susicki Pál, Dr. Weisz Gyula, Österreicher Árpád, Dr. Sommer Adolf, Spitzer Adolf, Schneider Károly, Stadler Jakab, Weisz Lajos 2-2, Gróf Mór, Gróf Salamon Hirschfeld Mór, Löwin Artur, Stadler Jakab, Knapp Mór, Löwin G. és K., Menczer Lajos, Polák Gyula, Strasser Samu, Dr. Stadler Károly, Sauer Sándor, ifj. Topf Ottó, Ungár Lipót, Weiner Vilmos, Weiner Henrik, Rehberger Lajos, Rehberger Pál 1-1, Singer Dávid 1.50, Grünwald Ede, Holländer Artur, Kurcz Salamon, Löwin Manó, Weisz Lajos, Rehberger E, Weltner 0.50-0.50

Nagyhalász: Zucker Salamon főrabbi 2, Engel Hermann 6.28, Fried Bertalan 5, Engel Farkas, Seelfreund Mór 2-2, Brieger Sámuel, Diamant Jenő, Hartmann Dezső, Seelfreund Lajos, Zipszer Zoltán, Klein József, Klein Ferenc 1-1, Krajnik József, Friedmann Miklós, Lichtmann Adolf, Leicht Sámuel, Resenwasser Lajos, Seelfreund Sándor, Hirsch Izrael, Bernát Hermann, Resenwasser Mór, Spitz Izrael, Weisz Mór 0.50-0.50, Engel Mátyás 0.48, Weisz Hermann, Bransdorfer Aron, Lichtmann Gáspár, Rottman Miksa 0.32-0.32, Teichtal Jakab Weisz Ferenc 0.16-0.16

Nagykőrös: Grosz Dávid rabbi 6, Benedek György, Szántó László 10-10, Rothbaum Árpád, Fenyves László 5-5, Körösi József, Steinfeld Gyula, Groszhaus Károly 4-4, Hoffer József, Rosenfeld Pál, Feldmayer Sándor, Schwarz Győző, Rózsa Adolf 3-3, Hollander Dávid, Frank Jenő, Goldberger Dávid, Schmiedt Károly, ifj. Fleischmann Jakab, Herz Hermann, Schwarz Pál, Kalmár Lajos, Révész Lajos, Schiffer Mór, Dr. Révész Dezső, Benedek János, Friedmann Adolf, Révész László, Fischer Hugó, Fenyves István, Grünbaum Szináj, Hanover József 2-2, Deutsch Márton, Spitzer József, Schiffer Ignác, Brük Jenő, Herz Sándor, Weisz Sándor, Láng Albert György, Komáromi István, Rózsa Árpád, Fehér György, Dénes László, Salamon Sámuel, Braunfeld Ferenc, Braunfeld Dezső, Engel József 1-1.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

Az upesti orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a megüresedett metszői állásra. Fizetés megegyezés szerint. Pályázhatnak oly kiváló előimádkozók, kik 3 elismert rabbitekintélytől kaboló-val bírnak. A pályázatok igazolmányokkal felszerelve, éleikor és családtag-szám megjelölés vel f. évi november hó 1 ig beküldendők. Próbá-előadásra csak a meghívottak bocsáttatnak, kiknek utiköltsége megtérítetik.

Wollner Samu
hitk. elnök.

דיא בעלעדער תלמוד תורה
זוכה איינען בחור דער שרייבן אומס חומש רש"י אונד גמרא צו אונטערריכטען פאר אייניגע קליינערע אונד אייניגע קלאסעסע קינדער. מאנאטליכעס נעהאלט 80 סענעס נעכטס וואנ דערקאסט. רעלעקטאנטען מאנען נעכלי איהרע נעוועקען אונטענשטעהענדע אדרעססע איינענדערן
Silberstein Áron, ker. főrabbi, Beled.

A szendrői Talmud-Tóra egy-let keres Chesvan 1-re magyarul-németül tudó, gyakorlott "חור" melamedot. Fizetés havi 140 pengő. Nőtlen előnyben. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Pályázók eddigi működésüket igazoló okmányait alábbi címre küldjék: Brünn Mór, Szendrő.

Használja Ön is a
Barbol
borotválóport
mely a legjobban bevált. — Háromféle erősségben kapható, az archbör érzékenység szerint.
GERŐ ÉS TÁRSA, BPEST,
Király-u. 24. — Tel. A. 118-92.

A balatonfüredi je-lvára
felvétetik a téli szemeszterre néhány szorgalmas, vallásos böcher. Egészséges lakás, jó házikoszt. Tehetsős böcherok havi 40 pengőt fizetnek. Szegények díjmérsékletben, esetleg ingyenes ellátásban részesülnek. Irásbeli jelentkezések, kszáv mellékelésével, kor és előmenetel (madrégo) megjelölésével Goldstein Ezra főrabbi ur címére, Balatonfüred küldendők.
Pollák Saul, jesivagondnok.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknel szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII. Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbellyel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57./b. — Telefon cégneküli levelezés).

FÉRJHEZ MENNE intelligens, 49 éves, elvált özvegy vallásos nő (vidéken ingatlana van), jó megjelenésű, 55—58 éves vallásos, nyugdíjképes tisztviselőhöz vagy kereskedőhöz. „Jó partie” jelige.

FÉRJHEZ adnám leányomat 10000 pengő hozománnyal. „Orth.” jeligére.

BENŐSÜLHET vallásos fiatalember előkelő zsidó családba. „Jövő” jeligére.

BENŐSÜLNE 23 éves csinos, imponáló fiam, ki 4000 P készpénzzel rendelkezik. Csak teljes címmel és fényképpel ellátott ajánlatok lesznek figyelembe véve Jelige „Legnagyobb titoktartás biz'osítva”.

TALMUDISTA fiamnak keresek hozzáillő partit, benősüléssel. Héberül megírt leveleket a szerkesztőség „Mázel” jelige alatt továbbít.

FIATAL ORTH. FŐKÁNTOR 500 P havi fix-ei nőszülne. Csakis fiatal orth. leányok megfelelő hozománnyal reflektálnak „Főkántor” jeligére.

HEIRAT. Religiöser, geprüfter Lehrer oder Uhrmacher wird gesucht für ein 23 jähriges, hübsches und kluges Mädchen, mit 40.000 Kc. Mitgift. Anträge unter Chiffre „Gute Partie“ an die Administration dieses Blattes erbeten.

VALLÁSOS BÓCHERT keresek, aki chümes rási oktatáson kívül az elemi iskola I—VI. osztályát is tanítani képes. Ajánlatok igények megjelölésével Schwarcz József, Gyömrőre, címre küldendők.

SZERENCSETLEN, munképlelen tüdőbeteg nő kéri a jószívű emberek pártfogását. Adományokat a kiadó közvetít.

KERESEK nős, orth., gazdasági és szülő kezelőt. Fizetésiigények, bizonyítványok, családi állapot megjelölésével Schwarcz Mórnéhoz, Kiskörösre kéretnek. Ugyanott vallásos gazdaasszony tejkezelés és baromfineveléshez értő, felvétetik.

PERFEKT jobb szakácsnő, orth. uriházba, jó fizetéssel felvétetik. Leveleket „Tisztaság” jeligére Schwarcz hirdetőbe, Andrassy-ut 7

LEÁNY, jobb házból, gyermekekhez értő, főzésben jártas, orthodox házhoz ajánlkozik. Cím: Klein Sölem metsző, Fertőszentmiklós.

KITÜNŐ hanggal rendelkező 38 éves jőre somájim mérabbim bámilyen hitközségi állást vállal, esetleg baromfi vágást is. „Egy gyermekes” jeligére a kiadóhivatalba.

ORTH. gyermektelen családnál butorozott szoba takarítás nélkül kiadó, havi 40 pengő bérért. Bővebbet Katzburg-nyomdában. Dob-u. 28.

JÓHÁZBÓ 16 éves fiu elmer zletbe, esetleg mő tanoncnak, szigoruan vallásos helyre, ellátással. Jelige „Szorgalmas”.

ELSŐRENDÜ KOSZTOT, kvártélyt olcsón, vallásos felügyelet mellett, kaphatnak nálam helybeli elismert elsőrangú Talmudtóraban tanuló 10—15 éves gyermekek. Referenciák Főrabbi urnál. Blumenthal Simon, Nógrádberczel.

HÁZ. 7 szobából álló, piac-téren, 800 négyzetöl kert, korcsma, bolt, pince. örökáron eladó. Érdeklődni: Holländer, Nyíradony.

CIPÉSZÜZLET jól bevezetve. 25 éve áll fenn, betegség miatt olcsón eladó. Klauzál-tér 5.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírkövezében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI. P róféta ucca 7

אלגעיניע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"לSZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐSZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Beszélgetés Kohner Adolf báróval Frankl Adolf felsőházi tagságáról

Reich Koppel pesti főrabbi z. c. l. elhunya az orthodoxia felsőházi képviselőtársaság kérdését állította az érdeklődés homlokterébe. Ki képviselje most az orthodoxiát a felsőházban? Ha a neológ testvéreink szempontjából fontos az ő képviseltetésük; ugy az orthodox képviselet kérdése sokkal kényesebb és minden tekintetben körültekintést igényel. Rendkívül sok szempontot és körülményt kell latolgatni. A maga valóságában nézve a dolgot: az orthodoxia ideáljai olyan maradéktalanul követelik az egész egyént, a teljes szellemi erőt, a felfokozott s központosított akaratot a vallás szolgálatában, hogy a külvilág előtt való képviseltetést az igazságos dualizmus alapján lehet csupán elintézni, méltóan és jól. Eppen ezért igen helyes gondolatként röppent a »Zsidó Ujság« legutóbbi számában felvetett terv, hogy a hazai orthodoxia felsőházi képviselője Frankl Adolf országos elnök legyen. Az ő érdemeit az orthodoxia szempontjából nem kell külön kiemelni. Hogy ő mily arany betűkkel írta be nevét a hazai orthodoxia történetébe, azt tudja mindenki. Az is ismeretes, hogy negyedszázad óta a külvilág és kormány előtt Frankl Adolf neve eo ipso az orthodoxia képviseletét jelenti.

Az orthodoxia széles rétegeiben azonban Frankl Adolf népszerűségét nemcsak disztिंगvált lénye, önzetlen működése és eredményes tevékenysége okozta, hanem az is, hogy ő elismerten nagy talmudtudós, híres rabbi méltó tanítványa, aki bármily nagy hitközség rabbiszkének díszére vált volna, ha a jóságos sors más működési kört nem rendelt volna ki számára. Alig van ember az országban, akire alkalmazni lehetne a talmudnak egy kijelentését, a rabbi-tuluosokról. A tannaitákat »rabbi név-

vel illették, az ezeknél nagyobb mestereket »rabbon« előnévvel, de még nagyobbak azok, — mondja a talmud —, kiket a hagyomány csak címzésnélküli tulajdonnévvel említ. »Gódajl mi-rábon se maj.« Frankl neve is magában foglalja a rabbi nevet, jelleget és méltóságot.

Igy magyarázható, hogy Frankl Adolf felsőházi képviselete a neológia táborában is rokonszenvet keltő gondolat. A magyar nem-orthodox szervezetű zsidóság is tiszteli benne a művelt, jámbor s nagy teológiai tudásu férfiut. Ez az elgondolás vezetett bennünket, amikor elhatároztuk, hogy a neológ zsidóság reprezentatív férfiához fordulunk véleményezés végett s tiszteletünket tettük báró Kohner Adolfnál, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnökénél. Báró Kohner Adolf nevét tisztelet veszi körül az orthodoxia körében, különösen, amióta kétséget kizárólag bebizonyította, hogy teljesen tiszteltben tartja az orthodox szervezet különállását és távol áll tőle a szervezet ellen bármilyen harcra indítani. A legutóbbi neológ nagygyűlésen ünnepélyes kijelentést is tett ily értelemben és ezzel is dokumentálta felekezeti politikai bölcsességét és orthodox ügyekben való tisztánlátását.

Kohner báró nyilatkozata

A báró ur igen szívélyesen fogadott bennünket irodájában, ahol a közgazdasági élet lendülete által diktált tempó ellassult az időre, amikor a cég-főnök nem üzleti ügyekben intézkedik, hanem nyilatkozik arra a kérdésre:

mi a véleménye Frankl Adolf felsőházi taggá való megválasztása ügyében?

— Az orthodoxia belső ügye a választás. Ezért, amit mondok, azt nem, mint irodai elnök, hanem mint zsidó ember mondom, aki Frankl Adolfot hosszú évek során ismerem. Ismeretségünk alatt volt alkalman tapasztalni, hogy ő egyike a legképzettebb, a legszélesebb látókörű magyar zsidó férfiaknak. Az egyetemes magyar zsidóság egyik nagy értékét látom benne. Ha teológiai tudása valóban oly elsőrangú és rabbi-kvalifikációja is van — amint ezt Ön most mondja nekem s ez előtt is hallottam ezt — akkor mi akadály nincs felsőházi taggá való választásának. Ha azután ő a reá eső választást elfogadná, ugy biztos vagyok benne, hogy az orthodoxiának minden tekintetben méltó képviselője lesz a felsőházban.

— Felhatalmazom szerkesztő urat nyilatkozatom közzétételére. Nagyon örülnék, ha kollégám elfogadná a reá eső választást.

Báró Kohner a beszélgetés folyamán többször kijelentette, hogy nem csinál titkot véleményéből. Szavai határozott hangjából pedig kiolvasható, hogy hosszas megfontolás és a kérdéssel való foglalkozása után szűrődött le benne a meggyőződés:

Frankl Adolf a magyar orthodoxia providenciális felsőházi tagja.

Az illusztris férfiú nyilatkozata annál súlyosabban esik latba, mert teljesen érdektelen oldalról jött. És aki ismeri a hazai orthodoxia küzdelmeinek különféle fázisait, az tudja, hogy éppen Frankl Adolf érdeme, hogy az orthodoxia ily fontos és kényes ügyben egy neológ vezérferfiu ily tapintatos, ilyen lelki emelkedettségről és előkelőségről tanuskodó nyilatkozatot tesz.